БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 154 (901)
3 АВГУСТ
ШАНБА
1957 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кўп сонли бинокорлар армияси билан, корхона ва муассасаларнинг коллективлари билан биргаликда ўзларининг ижодий куч-ғайратларини уй-жой қурилишидаги ҳамма резервларни аниқлашга ва улардан фойдаланишга сафарбар қиладилар ҳамда мамлакатимизда уй-жой танқислигини яқин йиллар ичида тугатишдан иборат энг муҳим умумхалқ вазифасини сўзсиз бажарадилар.

СССРДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори

Ҳокимият меҳнаткашлар қўлида бўлган социализм мамлакатида халқнинг турмуш даражаси ва фаровонлигини юксалтириш энг муҳум вазифалардан биридир. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати учун халқнинг бахт-саодати тўғрисида, унинг турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилишдан ҳам юксакроқ мақсад йўқ.

Бизнинг мамлакатимизда ҳокимият меҳнаткашлар қўлига ўтганидан кейин Совет давлатининг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш вазифаси қўйилди. Бусиз Совет ҳокимиятини интервентларнинг ҳужумларидан қаттиқ туриб сақлаб қолиш ва мамлакатни социалистик негизда қайта қўришни амалга ошириш мумкин эмас эди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати мамлакат фаровонлиги асосларининг асоси бўлган оғир индустрияни устун даражада ривожлантиришдан иборат ленинча бош йўлни изчиллик билан амалга ошириб, саноатнинг чор Россиясида бўлмаган тракторсозлик, автомобилсозлик, станкосозлик, химия ва авиация саноати, қишлоқ хўжалик машинасозлиги каби тармоқларини вужудга келтириш, нефть саноатини, қора металлургияни ва оғир индустриянинг бошқа бир қанча энг муҳим тармоқларини тубдан реконструкция қилиб, Улуғ Лениннинг мамлакатни электрлаштириш тўғрисидаги васиятларини муваффақиятли сўратда амалга ошириб, биринчи беш йилликлар давридаёқ уй-жой қурилишини бутун чоралар билан кенгайтирдилар.

Янги индустриал марказларнинг вужудга келтирилганлиги натижасида шаҳар ва поселкаларнинг сони ортди. Мамлакатда янги йирик шаҳарлар — Магнитогорск, Амур бўйидаги Комсомольск, Қарағанда, Сталинск, Кировск, Балхаш ва юзларча бошқа шаҳарлар вужудга келди.

Мамлакатда уй-жой қурилиши Улуғ Ватан урушининг оғир йилларида ҳам тўхтатилмади. Уруш ва фашистлар оккупацияси уй-жой фондига жуда катта зарар етказган эди; 1700 дан кўпроқ шаҳар ва поселка вайрон қилинган эди, салкам 70 миллион квадрат метр ҳажмдаги уй-жой йўқ қилинган эди, 25 миллиондан ортиқ киши тамомила бошпанасиз қолган эди. Уруш даврининг оғир шароитларида жами сал кам 50 миллион квадрат метр ҳажмидаги уй-жой қурилди ва тикланди.

Совет халқи фашист босқинчиларни тор-мор келтириб, урушдан кейинги йилларда партия ва ҳукуматнинг раҳбарлиги остида СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш соҳасида буюк ижодий ишларни амалга оширди. Урушнинг оғир оқибатлари мисли кўрилмаган қисқа вақт ичида тугатилди. Бунинг учун бутун халқнинг зўр ғайрат билан ишлаши анчагина материал ва пул маблағлари сарфлаш талаб этилди. Уй-жой қурилиши соҳасида ҳам кўп иш қилинди. Шаҳарларнинг уй-жой фонди тамомила тикланибгина қолмай, балки урушдан аввалги даврдагига нисбатан анча кўпайди.

1946-1950 йиллар давридагина шаҳарларда ва ишчи поселкаларида жами салкам 300 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилди ва тикланди. Бу эса революциядан илгариги Россиядаги бутун шаҳар уй-жой фондидан 1,5 баравар ортиқдир. Қишлоқларда ҳам уй-жой қурилиши кенг миқёсларда ривожлантириб юборилди. Ана шу давр ичида колхозчилар ва қишлоқ интеллигентлари салкам 5,7 миллион уй-жой қурдилар.

Совет ҳокимияти йилларида шаҳарлардаги ва шаҳар типида бўлган поселкалардаги умумий уй-жой фонди 3,7 баравар кўпайди. Ана шу йиллар ичида Москвада, Ленинградда, Киевда, Горькийда ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларида минг-минглаб янги уй-жойлар фойдаланиш учун топширилди. Масалан, Москвада 1956 йилнинг бошига келганда уй-жой фонди 1926 йилдагига нисбатан 2 баравардан зиёд кўпайди. 1956 йилнинг бир ўзидагина Москвада 1 миллион 374 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилди, 1957 йилда эса Москвадаги бинокорлар 1 миллион 800 минг квадрат метр ҳажмида янги уй-жой қуриб фойдаланишга топшириш мажбуриятини олдилар. Мамлакатнинг бошқа шаҳарларида ҳам уй-жой фонди анча кўпайди Горькийда 1956 йилнинг бошига келганда уй-жой фонди 1926 йилдагига нисбатан 4,2 бравар, Новосибирскда 6,5 баравар, Свердловскда 5,4 баравар ортди.

Аммо кейинги вақтларда мамлакатда саноат қурилиши суръатлари уй-жой қурилиши суръатларидан ўзиб кетди. Оғир саноатни вужудга келтириш ва бу билан халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада кучли суратда ривожлантиришни таъминлаш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кескин суратда юксалтириш ва шу асосда совет халқининг моддий фаровонлигини ва маданий савиясини анча оширишга эришиш учун кўпгина моддий восита ва пул маблағларини сарф қилиш талаб этилди. Шу сабабли уй-жой қурилиши аҳолининг эҳтиёжларидан орқада қолди.

Шу билан бирга, меҳнаткашларнинг турмуш даражаси ошганлиги, медицина хизмати ва маиший шароит яхшиланганлиги натижасида бизнинг мамлакатимизда туғилиш йил сайин кўпаймоқда, ўлишлар сони кескин суратда камаймоқда, аҳолининг сони ортиб бормоқда. Мамлакатни индустрлашдан иборат катта планларнинг амалга оширилиши ва янги саноат марказларининг вужудга келганлиги натижасида кейинги 30 йил мобайнида шаҳар аҳолисининг умумий миқдори 3 баравардан зиёд кўпайди.

Уй-жой қурилиши ҳажмининг муттасил ўсиб бораётганлигига қарамай, аҳоли сонининг тез ортиб бораётганлиги ва саноатнинг устун даражада ривожланаётганлиги уй-жой проблемасининг ҳали ҳам энг жиддий проблемалардан бири бўлиб қолишига олиб келди. Кўпгина шаҳарлар, ишчи посёлкалар ва қишлоқларнинг аҳолиси обод уй-жойларга эҳтиёж сезмоқда. Талайгина оилалар ҳали ҳам эски уйларда яшамоқдалар.

Уй-жой қурилишида мавжуд бўлган жиддий камчиликлар ҳам аҳолини уй-жой билан қониқарсиз таъминлашга сабаб бўлди. Ана шу мақсад учун давлат томонидан ажратилаётган маблағлардан кўпгина иттифоқчи республикаларда, ўлкалар, областлар, шаҳарлар ва районларда етарли фойдаланилмаётир, уй-жойларни фойдаланишга топшириш планлари бажарилмаётир, моддий воситалар ва меҳнат ресурслари жуда кўп объектларга сочиб юборилмоқда. Йирик уй-жойлар қуриш ўрнига кўпинча айрим участкаларда, шаҳарнинг турли қисмларида сочиқ ҳолда уй-жой қурилмоқда. Шаҳарларда уй-жой қуриш учун кўп уйлар ўринсиз бузиб ташланмоқда. Бу эса, уй-жойларнинг нобуд қилинишига сабаб бўлади. Уй-жой районларини планлаштириш ва қуришга доир кўп проектларда ва уй-жой проектларида қурилишни қимматлаштирадиган ҳамда фойдаланишга топшириладиган, уй-жойнинг сифатини пасайтирадиган ортиқчаликларга ҳали ҳам йўл қўйилмоқда.

Кўпгина саноат корхоналари ва ташкилотларнинг раҳбарлари уй-жой қурилиши учун бутун жавобгарликни подрядчи қурилиш ташкилотлари зиммасига юклаб, уй-жой қурилиши ҳажмини кенгайтириш учун қўшимча резервлар ва имкониятларни қидириб топиш соҳасида ташаббус кўрсатмаётирлар.

Шаҳар ва посёлкаларда якка тартибда уй-жой қирилиши етарлик миқдорда олиб борилмаётир. Кўп жойларда меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари, корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари уй-жой қурувчиларга зарур ёрдам кўрсатмаётирлар, посёлкаларни обод қилишга ёрдам бермаётирлар, уй-жой қурувчиларни уй-жой — қурилиш коллективларига уюштирмаётирлар. Якка тартибда уй-жой қурилиши бинокорлик материаллари ва деталлари билан ҳануз яхши таъминланмаётир. Саноат корхоналаридаги партия ва касаба союз ташкилотлари кўпинча якка тартибдаги уй-жой қурилишига раҳбарлик қилишдан ўзларини четга тортмоқдалар.

Қишлоқ жойлардаги уй-жой қурилиши ҳам эҳтиёжлардан кейинда қолмоқда Бу эса қишлоқлардаги қурилиш ишларининг қониқарсиз уюштирилганлиги ва қурилишдаги ишлаб чиқариш — техника базасининг камлиги натижасидир. Ҳамма колхозларда ҳам доимий қурилиш бригадалари мавжуд деб бўлмайди, колхозаро қурилиш ташкилотлари ва корхоналари кам ташкил этилган.

Бинокорлик материалларининг етишмаётганлиги шаҳар ва қишлоқ жойларда уй-жой қурилиши суръатларига кўп халақит бермоқда. Баъзи республика, ўлка, область, шаҳар партия ва совет органлари, саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотлари маҳаллий бинокорлик материаллари ва саноатдаги чиқитлардан уй-жой қурилиши эҳтиёжлари учун фойдаланишда ташаббус кўрсатмаётирлар. Уй-жой қурилишида саноат корхоналаридаги чиқитлардан ва, жумладан, металлургия ва қозон шлакларидан, ТЕТСларнинг кулидан, шунингдек қамиш, сомон каби арзон маҳаллий бинокорлик материалларидан жуда кам фойдаланилмоқда; оҳак, фибралит, минерал жун ва бошқа маҳаллий бинокорлик материалларини ишлаб чиқариш ривожлантирилмаётир.

Заводларда тайёрланадиган прогрессив йиғма конструкциялар суст жорий қилинмоқда: йирик блок ва йирик панель девор конструкциялари ва енгил усулда ғишт териш етарлик даражада қўлланилмаётир, завод усулидаги стандарт уй-жой қурилишининг ривожланиши кейинда қолмоқда.

Кўп ҳолларда қурилиш ишлари сифатининг пастлиги — деворларнинг сифатсиз қурилиши, дурадгорлик буюмлари тайёрлаш сифатининг пастлиги ва уй полларининг хўл тахталардан қурилиши, ички санитария-техника қурилиши ишларининг эътиборсизлик билан бажарилиши ва хусусан пардозлаш ишлари сифатининг айниқса пастлиги уй-жой қурилишидаги энг жиддий камчиликдир.

Уй-жой қурилишининг эҳтиёжлардан кейинда қолаётганлигига, қурилиш сифатининг ҳали ҳам пастлигига ва қурилишнинг ғоят қимматга тушаётганлигига кўп жиҳатдан сабаб шуки, республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар ва районлардаги кўпгина партия, совет, хўжалик, касаба союз органлари ана шу масалаларга ҳамиша ҳам зарур эътибор бермоқдалар деб бўлмайди.

Горький шаҳри саноат корхоналари меҳнаткашларининг уй-жойларни ўз кучлари билан «халқ қурилишлари методи» билан қуриш соҳасида кўрсатган ташаббуси уй-жой қурилишини кенгайтириш, қурилишнинг муддатларини қисқартиш ва қимматини камайтириш учун ҳамма ерда жуда катта аҳамиятга эгадир.

Горький областидаги корхоналарнинг коллективлари 1957-1960 йилларда шу усул билан қўшимча равишда 700 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриш, шу жумладан 1957 йилда 85 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қуриш мажбуриятини олдилар. Бу эса Горький областида уй-жой қурилиши давлат планининг 60 процентини ташкил этади. Горький, Сталинград, Харьков, Воронеж ва бошқа кўпгина шаҳарлардаги корхоналарнинг меҳнаткашлари фойдаланилмаётган материал ва ускуналарни, корхоналарнинг чиқитларини қидириб топмоқдалар ва ўзларига уй-жой қуриш учун бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни ташкил этмоқдалар.

Бу эса, кишиларимизнинг социалистик онги ғоят ўсганлигини кўрсатувчи намунадир. Партия, совет ва касаба союз органлари ана шу ташаббусни бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари керак. Ана шу ажойиб ташаббус меҳнаткашларнинг мамлакатимизда уй-жой проблемасини мумкин қадар тезроқ ҳал этишга интилаётганликларини ифода этади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ҳозирги вақтда умумхалқ аҳамиятига эга бўлган уй-жой қурилишини янада ривожлантириш барча партия, совет, касаба союз, хўжалик органларининг, бутун совет халқининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблайдилар. Олтинчи беш йилликда уй-жой қурилиши юзасидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XX съездининг Директиваларида белгиланган план тўла бажарилибгина қолмай, балки ошириб бажарилиши ҳам лозим.

Партия ва Ҳукумат мамлакатда уй-жой қурилишини максимал даражада ривожлантириш учун қўшимча маблағ ва моддий ресурслар қидириб топиш билан систематик равишда шуғулланмоқдалар.

1956-1960 йилларда давлат томонидан уй-жой қурилишига чиқариладиган капитал маблағ бешинчи беш йилликдагига нисбатан 78 миллиард сўм ортади ва шундан кейинги йилларда янада кўпроқ миқдорларда ортиб боради.

Совет давлати 1957 йилгача аҳоли ўртасида тарқатилган давлат заёмлари бўйича тўлов муддатларининг узайтирилганлиги натижасида эга бўладиган маблағлар уй-жой қурилишини ривожлантириш учун тобора кўпроқ қилинаётган харажатларга маблағ чиқаришда жуда катта роль ўйнайди. Ана шу тўловлар олтинчи беш йилликнинг охиригача 62 миллиард сўмни ташкил этар эди.

Меҳнаткашлар моддий фаровонлигининг доим ўсиб бораётганлиги ҳам аҳоли жамғармалари ҳисобига якка тартибдаги уй-жой қурилишини анча кенгайтириш имконини беради. Аҳоли ўртасида ёзилиш йўли билан тарқатиб келинган давлат заёмларининг 1958 йилдан бошлаб чиқарилмаслиги бунга ёрдам беради. Ана шу тадбир натижасида меҳнаткашларнинг реал даромадлари 1958 йилнинг бир ўзидагина 14,5 миллиард сўм ортади, 1959 йилда ва шундан кейинги йилларда эса янада кўпроқ ортади.

Ҳозирги вақтда саноат ва қурилишни бошқаришнинг қайтадан ташкил этилаётганлиги, иқтисодий маъмурий районлар Халқ хўжалиги кенгашларининг тузилаётганлиги уй-жой қурилишини янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароит вужудга келтиради; жойларда мавжуд резервлардан фойдаланишда ташаббус кўрсатиш ва кенг меҳнаткашлар оммасини уй-жой қурилишига бевосита жалб этиш учун кенг имкониятлар очилади.

Қурилишга раҳбарликнинг иқтисодий маъмурий районлар бўйича ташкил этилиши идоравий ғояларни йўқотади ва қурилиш индустрияси корхоналарини ҳамда уй-жой қурилишини амалга ошираётган бинокорлик ташкилотларини йириклаштириш ва ихтисослаштириш имкониятини таъминлайди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ҳозирги вақтда уй-жой қурилишини янада юксалтириш учун зарур шарт-шароитлар вужудга келтирилган деб ҳисоблайдилар ва яқин 10-12 йил ичида мамлакатда уй-жой танқислигини тугатиш учун уй-жой фондини жуда қисқа вақт ичида анча кўпайтиришга эришиш вазифасини қўядилар.

КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети **қарор қиладилар:**

1. СССР Госпланига, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига ва министрликларга халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планларида уй-жой қурилиши ҳажмларини белгилаган вақтда яқин 10-12 йил ичида меҳнаткашларнинг уй-жойга бўлган танқислигини тугатиш зарур эканлигини эътиборга олиш топширилсин.

2. Уй-жойларни фойдаланишга топшириш юзасидан 1956-1960 йиллардаги давлат уй-жой қурилиши ҳажми КПСС XX съездининг Директиваларида кўзда тутилган 205 миллион квадрат метр ўрнига 215 миллион квадрат метр ҳажмида белгилансин, шу жумладан: 1957 йилда 34 миллион квадрат метр, 1958 йилда 42 миллион квадрат метр, 1959 йилда 51 миллион квадрат метр ва 1960 йилда 60 миллион квадрат метр ҳажмда белгилансин.

3. 1956-1960 йилларда шаҳарларда, шаҳар типидаги посёлкаларда, МТС, совхозларда ва ўрмон хўжаликларида аҳоли маблағлари ҳисобига ва давлат кредити ёрдами билан уй-жой қурилиши ҳажми илгари белгиланган 84 миллион квадрат метр ўрнига 113 миллион квадрат метрга оширилсин, шу жумладан: 1957 йилда 13 миллион квадрат метр, 1958 йилда 19 миллион квадрат метр, 1959 йилда 29 миллион квадрат метр ва 1960 йилда 41 миллион квадрат метрга оширилсин.

4. Колхозларда колхозчилар ва қишлоқ интеллигенциясининг кучи билан уй-жой қурилиши ҳажми 1951-55 йиллардаги 2,3 миллион уй-жойдан 1956-1960 йилларда 4 миллион уй-жойгача оширилсин, шу жумладан: 1957 йилда 750 минг уй, 1958 йилда 800 минг уй, 1959 йилда 850 минг уй ва 1960 йилда 900 минг уй қурилсин.

СССР Госпланига иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари билан биргаликда ҳар бир республикада колхозчилар ва қишлоқ интеллигенцияси учун уй-жой қурилишининг йиллик ҳажмларини белгилаш топширилсин.

5. Ушбу қарорнинг 2 ва 3-моддаларига мувофиқ 1956-1960 йилларда иттифоқчи республикалар бўйича шаҳарларда, ишчи посёлкаларида, МТС, совхозларда ва ўрмон саноати хўжаликларида давлат йўли билан ва якка тартибда уй-жой қурилиши қуйидаги миқдорларда белгилансин:

	Давлат йўли билан уй-жой қурилиши (умумий майдон миллион квадрат метр ҳисобида)	Шаҳар, посёлкалар, МТС, совхозларда ва ўрмон саноати хўжаликларида якка уй-жой қурилиши (умумий майдон миллион квадрат метр ҳисобида)
РСФСР	149,0	68,0
Украина ССР	29,5	21,4
Белоруссия ССР	3,9	3,1
Ўзбекистон ССР	3,9	3,0
Қозоғистон ССР	15,0	7,7
Грузия ССР	2,1	1,9
Озарбайжон ССР	2,3	1,4
Литва ССР	1,2	0,8
Молдавия ССР	0,8	0,7
Латвия ССР	1,3	0,7
Қирғизистон ССР	1,2	1,1
Тожикистон ССР	1,0	0,7
Арманистон ССР	1,2	0,9
Туркманистон ССР	1,3	1,1
Эстония ССР	1,3	0,5

6. Иттифоқчи республикалар Министрлар Советларига 1956-1960 йилларда уй-жой қурилиши бўйича икки ой муддат ичида Халқ хўжалиги кенгашларига ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларига топшириқлар белгилаш ва айрим катта шаҳарлар бўйича уй-жой қурилиши ҳажмларини белгилаш топширилсин.

7. 1958 йилдан бошлаб шаҳарларда подряд усули билан бажариладиган уй-жой, маданий-маиший ва коммунал қурилиш бўйича заказчининг бурчлари ижроия комитетлар зиммасига юклансин. Ана шу қурилиш бўйича проект-қидирув ишлари область (ўлка) ижроия комитетлари ёки шаҳар ижроия комитетларининг йириклаштирилган проект ташкилотлари томонидан бажарилиши лозим.

8. Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига, область (ўлка) ижроия комитетларига 1958-1960 йилларда катта шаҳарларда уй-жой, маданий-маиший ва коммунал қурилишни жойлаштириш планларини 1957 йил 1 декабргача тасдиқлаш ва бунда мавжуд биноларни бузмасдан, бўш территориялардан уй-жой қурилишини асосан йирик массивлар билан амалга ошириш зарурлигини эътиборга олиш топширилсин.

9. Горький шаҳри ва бошқа бир қанча шаҳарлардаги саноат корхоналари ҳамда ташкилотлар ишчилари ва хизматчиларининг ўз кучлари билан уй-жой қуриш соҳасидаги ташаббуси уй-жой шароитини тезликда яхшилаш йўлидаги умумхалқ ҳаракатининг бошланғичи сифатида, социалистик онгликнинг юксалганлигини кўрсатувчи намуна сифатида маъқуллансин.

Уй-жой қурилишини ривожлантириш мақсадида саноат корхоналари ва ташкилотлари ишчилари ҳамда хизматчиларининг кучлари билан уй-жой қурилишини, уй-жой қурилиши ҳажмларини кўпайтириш ва уй-жойларни фойдаланишга тезроқ топшириш йўлларидан бири деб билиб, бутун чоралар билан рағбатлантириш зарур деб топилсин.

10. Белгилаб қўйилсинки, корхоналар ва ташкилотлардаги ишчилар ва хизматчиларнинг бевосита меҳнати билан амалга ошириладиган уй-жой қурилиши капитал маблағ чиқариш планлари бўйича уй-жой қурилишига ажратиладиган маблағлар ҳисобига, шунингдек корхоналар ва хўжалик ташкилотлари томонидан капитал ишларига доир давлат планларидан ташқари, капитал қурилиш учун белгиланган тартибда фойдаланиладиган бошқа маблағлар ҳисобига, жумладан корхоналарнинг фонди, директор (бошлиқ)нинг фонди, кенг истеъмол буюмлари фонди, Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг якунларига қараб бериладиган мукофотлар ва корхона ҳамда ташкилотларга ажратиладиган бошқа мукофотлар ҳисобига бажарилиши мумкин.

11. Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларига қуйидаги ҳуқуқ берилсин:

Кўрсатилган уй-жой қурилишига белгиланган маблағларни, яъни планли уй-жой қурилишига кўзда тутилган, шунингдек, корхоналар ва хўжалик ташкилотларининг ихтиёрида бўлган ва капитал иш планидан ташқари амалга ошириладиган қурилишга белгиланган тартибда сарф қилинадиган махсус маблағлар ҳисобига ажратиладиган маблағларни бирлаштириш; касаба союз ташкилотлари билан келишиб 1957-1960 йилларда корхона, директор (бошлиқ) фонди ва Ширпотреб фонди маблағларининг, шунингдек Бутуниттифоқ социалистик мусобақа бўйича олинган мукофотларнинг ва корхона ҳамда ташкилотларга ажратилган бошқа мукофотларнинг 70 процентчасини уй-жой қурилишига сарфлаш ва ана шу манбаълар ҳисобига бошқа мақсадлар учун сарфланадиган маблағларни камайтириш;

1958 йилдан бошлаб мавжуд қоидаларга мувофиқ ажратиладиган фондлар суммасининг 60 проценти миқдорида биринчи, иккинчи ва учинчи кварталлар учун белгиланган балансляр асосида корхона фонди ва директор (бошлиқ) фондига аванс тариқасида пул ажратиш.

12. Министрликлар, ведомстволар ва иқтисодий-маъмурий районларнинг Халқ хўжалиги кенгашларига ўзларига қарашли саноат корхоналари ва хўжалик ташкилотларининг уй-жой қуриш учун корхона, директор (бошлиқ) фондларига ажратиладиган суммадан ташқари қўшимча равишда мазкур корхона (ташкилот) томонидан олинган пландан ташқари олинган фойда умумий суммасининг 30 процентигача бўлган маблағдан уй-жой қуриш учун қўшимча равишда фойдаланишларига рухсат қилиш ҳуқуқи берилсин.

13. СССР Министрлар Советининг уй-жой қурилишини ана шу мақсад учун давлат плани бўйича белгиланган маблағлардан ташқари белгиланган тартибда бошқа корхоналар ва хўжалик ташкилотлар билан биргаликда амалга ошириш ҳуқуқи тўғрисида 1956 йил 18 апрелда чиқарган 492-сонли қароридаги 3-модда барча хўжалик ташкилотларига жорий қилинсин.

14. Саноат корхоналари ва хўжалик ташкилотларига корхона (ташкилот)лар ишчилари ва хизматчиларининг меҳнати ёрдами билан уй-жой қуришга киришиш, бу ишни капитал ишлар планидан ташқари бажариладиган қурилишга ажратиладиган маблағлар ҳисобига бажариш ҳуқуқи берилсин. Бунинг учун уй-жой қурилишининг сметада кўрсатилган қимматининг камида 25 проценти миқдорида маблағ бўлиши шарт. Шу билан бирга қурилиш объектларини тамомлаш учун зарур маблағларни жамғариш қурилиш ишларини битказа бориш нормалари билан белгиланган муддатда таъминлансин ёки бошланган қурилишга маблағ чиқариш учун план манбаълари қидириб топилиши керак.

Корхона ва хўжалик ташкилотлари раҳбарларининг корхона (ташкилот)ларнинг оборот маблағларидан капитал қурилиш учун фойдаланишлари ёки қурилишга бўладиган харажатларни ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг таннархи ҳисобига кўчиришлари тақиқлансин.

15. Белгилаб қўйилсинки, корхоналар ва ташкилотлар томонидан хўжалик усулида корхона ва ташкилотлар ишчилари ҳамда хизматчиларининг меҳнати ёрдами билан амалга ошириладиган уй-жой қурилиши сметаларида планда белгиланган жамғармалар кўзда тутилмаслиги керак, сметаларда устама харажатлар ана шу чиқимларнинг амалдаги нормаларига нисбатан анча камайтирилиши керак.

16. Иттифоқчи республикалар Компартия Марказий Комитетларига, ўлка, область, шаҳар партия комитетларига, иттифоқчи ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга, ўлка, область ва шаҳар ижроия комитетларига, корхоналар, хўжалик ташкилотлари ва муассасаларнинг раҳбарларига ишчи ва хизматчиларнинг меҳнати ёрдами билан саноат корхоналарининг кучларидан фойдаланиб, уй-жой қурилишини кенг миқёсда ривожлантириш ишларини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш ва бунга ёрдам кўрсатиш топширилсин.

17. Бир-икки қаватли уй-жой қурилишини максимал даражада индустрлаштириш ва бу қурилишнинг қийматини камайтириш мақсадида мамлакатда бир-икки қаватли йиғма уйлар тайёрлаш бутун чоралар билан ривожлантирилсин ва 1960 йилга келганда йиғма стандарт уйлар тайёрловчи корхоналарнинг йиллик ишлаб чиқариш қуввати 20 миллион квадрат метр уй-жой ҳажмига етказилсин ва деворлари маҳаллий материаллардан қуриладиган уйлар учун керакли деталь комплектлари 10 миллион квадрат метр уй-жой ҳажмига етказилсин.

1958-1961 йилларда стандарт уйлар ва деталлар ишлаб чиқаришнинг қуйидаги ҳажми белгилансин:

(Уй-жой ҳажми миллион квадрат метр ҳисобида)

	1958 й	1959 й	1960 й	1961 й
Стандарт уйлар	5,5	10	15	20
Шу жумладан:				
Давлат йўли билан қуриш учун	2	2	2	2
Якка тартибда қурувчиларга сотиш учун	3,5	8	13	18
Деворлари маҳаллий материаллардан ишланадиган уйлар учун деталлар	4	6	8	10
Шу жумладан:				
Якка тартибда қурувчиларга сотиш учун	2	3	3	4
Колхозлардаги қурилиш учун	2	3	5	6

Бир-икки қаватли йиғма уй қурилишини ривожлантириш кўзда тутилган РСФСР, Украина ССР, Белоруссия ССР ва Қозоғистон ССР Министрлар Советларига, ўлка ва область партия комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, ўлка ва область ижроия комитетларига ишлаб чиқариш қувватини ошириш ва стандарт уйлар ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган ҳажмга эришиш учун зарур чораларни кўриш топширилсин.

18. Қуйидагиларни зарур деб топилсин:

а) 1960 йилда девор материаллари ишлаб чиқариш ҳажми шартли ҳисоб билан 61 миллиард дона ғиштга етказилсин, шу билан бирга йирик девор блоклари ишлаб чиқариш 1956 йилдагига нисбатан 15 баравар, кичик блоклар ишлаб чиқариш 3,2 баравар, эффектив ва силлиқ ғишт ишлаб чиқариш 3 баравар, табиий тошдан блоклар ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайтирилсин, кавакли бетондан блоклар ишлаб чиқариш шартли ғишт ҳисобидан 3,5 миллиард донага етказилсин;

б) 1960 йилда асбошифер ишлаб чиқариш шартли ҳисоб билан 3.300 миллион плитага, томга ёпиладиган енгил материаллар 806 миллион квадрат метрга, цемент ва сопол черепица 1094 миллион донага етказилсин;

в) 1960 йилда гипсли қуруқ штукатурка ишлаб чиқариш 106 миллион квадрат метрга етказилсин; уй-жой қурилиши кенгайтириб юборилган районларда тўсиб қўйиш учун керакли катта ҳажмли гипсбетон панелларни кўплаб ишлаб чиқариш уюштирилсин;

г) уй-жой бинолари пардозини яхшилаш ва пардозлаш ишларини кўпроқ индустриал усулда бажариш мақсадида 1960 йилда линолеумларнинг ҳар хил турларини (глифталь, полихлорвинилли, резина, пергаминли ва нитролинолеумни) ишлаб чиқариш 36,5 миллион квадрат метрга ва обойларни ишлаб чиқариш 200 миллион донага етказилсин.

Синтетик хомашёдан ва бошқа хомашёлардан пол учун керакли плиталарни, шунингдек яхлит пол қилиш учун керакли мастикни кўплаб ишлаб чиқариш ташкил этилсин.

Сифатли лак-бўёқ материаллари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин ва бунинг учун уй-жой ва маданий-маиший қурилиш эҳтиёжларини қондириш учун зарур бўлган миқдорда бўёқ ишлаб чиқариш, шу жумладан титанли белила, сув қўшиладиган эмульси эмаллари, тахта поллар учун эмалли бўёқлар, паркет поллар учун сувга чидаш берадиган рангсиз лаклар ишлаб чиқариш, шунингдек биноларнинг ички томонини пардозлаш учун асбест-цементдан ясалган листлар ва пластмасс плиталар ишлаб чиқариш уюштирилсин;

д) 1960 йилда 1956 йилдагига нисбатан ванналар ишлаб чиқариш 2 баравар кўпроқ, умивальник, унитазлар ва радиаторлар ишлаб чиқариш 2,3 баравар, иситадиган қозонлар, водопровод ва канализация қувурлари ишлаб чиқариш 1,8 баравар кўпайтирилсин.

СССР Госпланига мазкур материал ва буюмларни ишлаб чиқаришни ривожлантириш юзасидан иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари ва СССР Госстройи билан келишилган тадбирларни бир ой муддат ичида СССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА).

СССРДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

19. Халқ хўжалиги кенгашларига ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига йиғма темир-бетон конструкциялар, йирик блоклар, катта панеллар, керанзит, термозит ҳамда кавакли бетонлардан турли буюмлар ишлаб чиқарадиган корхоналарни ва қурилиш индустриясининг бошқа корхоналарини қуришда доим ёрдам бериш топширилсин.

СССР Госстройига катта панелли уй-жой биноларининг энг яхши конструкциясини ва ана шу конструкцияларни ишлаб чиқаришнинг мақсадга мувофиқ технологиясини яхшилаш учун 1957 йилда ўтказилган конкурснинг натижаларига қараб заводларда катта панелли уй-жой тайёрлашни ривожлантириш тўғрисидаги ва 1958-1960 йилларда йирик блокли уйлар қурилишини ривожлантириш ҳақидаги таклифларни 1957 йил ноябрь ойида СССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин.

20. Главмосстройнинг катта панелли прокат тўсиқларни қўлланиш соҳасидаги тажрибасини қурилиш ишларида кенг жорий қилиш мақсадида СССР Госстройига саноат ускуналари тайёрлаш ва иқтисодий маъмурий районларда катта панелли тўсиқлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳақидаги таклифларни икки ой ичида СССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин.

21. Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг уй-жой, маданий-маиший ва коммунал қурилиш учун зарур бўлган материаллар, деталлар, буюмлар ва ускуналарни белгиланган пландан ташқари тайёрлаш учун ўз ихтиёрларидаги корхоналарнинг қувватидан фойдаланишларига рухсат берилсин.

Белгилаб қўйилсинки, маҳаллий ташаббусдан фойдаланиш тариқасида пландан ташқари тайёрланган фондлаштирилган материаллар, деталлар, буюмлар ва ускуналар биринчи галда тегишли иқтисодий маъмурий районлардаги уй-жой қурилиши, маданий-маиший ва коммунал қурилиш эҳтиёжларини қондиришга сарфланиши лозим.

Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига ана шу мақсадда зарур бўлган бинокорлик материаллари, буюмлар, деталлар ва ускуналар билан ўзаро ёрдам бериш ҳақида шартномалар тузиш тавсия этилсин.

22. Белгилаб қўйилсинки, мамлакатнинг дарахтлари кўп бўлган районларда уй-жой қурилиши асосан ёғоч уйлар қуриш йўли билан амалга оширилиши лозим.

23. Иттифоқчи республикаларнинг Компартия Марказий Комитетларига, Министрлар Советларига, ўлка, область ва шаҳар партия комитетларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетларига заёмга ёзилиш 1958 йилдан бошлаб тўхтатилажаги муносабати билан аҳолининг бюджети ортиб боришини эътиборга олиб, давлат кредити ёрдами ва ишчи ҳамда хизматчиларнинг маблағлари билан уй-жой қурилишини кенг ривожлантиришга ёрдам бериш топширилсин.

Корхона ва муассасаларнинг ишчилари ва хизматчиларига якка тартибда уй-жой қуришни ташкил этиш юзасидан жавобгарлик ана шу ташкилотларнинг раҳбарлари зиммасига юклансин. Якка тартибда уй-жой қурувчилар яшовчи посёлкаларнинг территорияларида йўл, инженерлик коммуникациялари ва электр қуввати билан таъминлаш линиялари қурилиши ана шу якка тартибда уй-жой қурувчилар ишлаб турган корхоналар ва ташкилотлар ҳисобига амалга оширилиши ва бу ишларни бажариш учун уй-жой қурувчиларнинг ўзлари жалб этилиши лозим.

Халқ хўжалиги кенгашларига, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетларига посёлкаларда якка тартибда уй-жой қураётган кишилар турли корхона ҳамда муассасаларда ишлаётган бўлсалар, у тақдирда йўл ва инженерлик коммуникациялари қуриш учун бу ташкилотларнинг маблағларини бирлаштириш ҳуқуқи берилсин.

Область (ўлка) ижроия комитетларига ва шаҳар ижроия комитетларига посёлкалар шаклида якка тартибда уй-жой қуриш учун корхоналар ва ташкилотларга ер участкалари ажратиб бериш ва турар жойларни 3-5 йил мобайнида қуришни кўзда тутиш тавсия этилсин.

24. Корхоналар, ташкилотларга ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларига якка тартибда қурувчиларнинг ўз кучлари билан типовой проектлар асосида кўп квартирали уй-жойлар қуришга рухсат бериш ва буни рағбатлантириш тавсия этилсин. Бу ишлар ўзаро меҳнат ёрдами асосида бажарилсин ва бино қурувчиларининг ҳар бири учун бир квартирани ўз мулки қилиб сақлаш ҳуқуқи таъминлансин.

СССР Молия министрлигига кўп квартирали уй-жойларни биргаликда қураётган гражданларга якка тартибдаги уй-жой қурилишига бериладиган кредит тарзида қарз беришга рухсат этилсин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари якка тартибда уй-жой қурилиши ва уй-жой қурилиш коллективларини ташкил этиш ҳақидаги мавжуд низомларга тегишли ўзгартишлар киритсинлар.

СССР Министрлар Советининг 1948 йил 26 августдаги 3211 сонли қарорининг 1-моддасига қўшимча равишда белгилансинки, якка тартибда уй-жой қуриладиган посёлкаларда ер участкалари корхона ва муассасаларга ажратиб бериладн ва сўнгра бу участкалар ана шу ташкилотларда ишлаётган айрим қурувчиларга бириктиб бериладн.

Область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетлари маҳаллий маиший ва иқлим шароитларини, шунингдек бинокорлик материалларининг мавжудлигини эътиборга олиб, якка тартибда уй-жой қуриш учун мавжуд типовой проектларни танлаб олишлари керак. Проектлар ва қурувчиларга бериладиган тавсия-маслаҳатлар кўп нусҳада нашр этилсин.

25. Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга, область (ўлка) ижроия комитетларига ва шаҳар ижроия комитетларига, шунингдек корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларига якка тартибда уй-жой қурувчиларни бинокорлик материаллари, қурилиш деталлари билан, дурадгорлик буюмлари ва темир-терсаклар билан ҳамда санитария-техника ускуналари билан таъминлаш ва шу билан бирга уларга транспорт воситалари билан ёрдам бериш, материаллар ва транспорт ҳақини белгиланган тартибда ундириб олиш топширилсин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари уй-жой қурилиши учун керакли бинокорлик материалларини тайёрлаш ва ишлаб чиқаришни, шунингдек саноат корхоналарининг чиқитларидан материаллар ва буюмлар ишлаб чиқаришни анча ривожлантиришни таъминлашлари ва бунинг учун асосан маҳаллий саноат ва ҳунармандчилик кооперацияси корхоналарини жалб этишлари керак.

26. Меҳнаткашларнинг уй-жой-маиший шароитини яхшилаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш касаба союзларнинг энг муҳим иши эканлигини эътиборга олиб, ВЦСПСга, касаба союзларнинг марказий ва маҳаллий комитетларига қуйидагиларни бажариш топширилсин:

давлат йўли билан уй-жой қурилиши планларининг бажарилиши юзасидан жамоат контроли кучайтирилсин;

корхоналарнинг маблағлари ҳисобига ва ишчи ҳамда хизматчилар меҳнати ёрдами билан уй-жой қурилишини ривожлантиришда кенг ёрдам берилсин;

уй-жой қурилиши соҳасидаги ва белгиланган планлардан ташқари уй-жой қурилиши учун керакли бинокорлик материаллари, буюмлар ва деталлар ишлаб чиқариш соҳасидаги ишларни ўз вақтида бажариш учун қурувчилар коллективларининг мусобақаси уюштирилсин;

якка тартибда уй-жой қурувчиларга алоҳида эътибор берилсин ва уларга зарур бўлган материал ва техника ёрдамини меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларидан ва корхоналардан олишларига ёрдам кўрсатилсин.

27. Иттифоқчи республикалар Компартия Марказий Комитетларига, Министрлар Советларига, ўлка, область, район партия комитетларига ва область (ўлка) ижроия комитетларига колхозларда уй-жой қурилишини кучайтириш учун қатъий чоралар кўриш топширилсин.

Колхозларда ва колхозаро корхона шохобчаларини анча кенгайтириш ва маҳаллий бинокорлик материаллари, конструкциялар ҳамда деталларни тайёрлаш ва ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарур деб ҳисоблансин. Колхозларда колхоз қурилиш бригадалари ва колхозаро қурилиш ташкилотларининг кучлари билан уй-жой қурилиши ҳамма ерда ташкил этилсин.

Халқ хўжалиги кенгашларига ва область (ўлка) ижроия комитетларига юқорида айтилган корхоналар ҳамда ташкилотларни зарур ускуна ва запас қисмлар билан таъминлашда колхозларга бутун чоралар билан ёрдам бериш топширилсин.

28. СССР Госпланига 1958-1960 йиллар мобайнида бозорларда кенг миқёсда сотмоқ учун асосий бинокорлик материалларини қуйидаги миқдорда ажратиш мажбурияти юклансин.

	Ўлчов единицаси	1958 й.	1959 й.	1960 йил.
Цемент	(миллион тонна)	2,7	3,5	5,0
Ёғоч (тилинмаган ёғоч ҳисоби билан)	миллион кубометр	14,0	16,5	19,7
Деразa ойнаси	миллион квадрат метр	52,5	54,0	58,0
Шифер	миллион плитка (Шартли равишда)	1.000	1.125	1.350
Томга ёпадиган юмшоқ материал	миллион квадрат метр	210	220	300

СССР Савдо Министрлиги ишчи ва хизматчиларга якка тартибда уй-жой-қурмоқ учун ўзлари ишлаётган корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар орқали стандарт уйлар, бинокорлик материаллари, буюмлар ва деталлар сотишни ташкил қилсин.

Центросоюз колхозларга маҳаллий саноат ва кооператив саноати корхоналари тайёрлаётган бинокорлик конструкциялари ва деталлари, дурадгорлик ашёлари, девор материалари, оҳак, ганч ва бошқа шу каби сувоқ материаллари сотмоқ учун районаро магазинлар очсин.

29. 1958 йилдан бошлаб шаҳарларда, шунингдек қишлоқ жойларда қурилаётган уй-жойларда бир оилани жойлаштириш учун тежамли обод квартиралар бўлиши кўзда тутилсин. Уй-жой қурилиши типовой проектлар асосида амалга оширилсин.

СССР Госстройига уй-жойларнинг ва граждан биноларининг янги тежамли типовой проектлари асосида ана шу биноларни проектлашнинг янги нормаларини, шунингдек биноларнинг баландлигига доир нормаларни тасдиқлаш вазифаси топширилсин.

30. Меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига ва Халқ хўжалиги кенгашларига қуйидагилар топширилсин:

Давлат плани бўйича қурилаётган уй-жойларнинг неча қават бўлиши мақсадга энг мувофиқ эканлиги техника-экономика расчётлари асосида белгилаб берилсин, шаҳарларда асосан 4-5 қаватли уй-жойлар, кичик шаҳарлар ва посёлкалар учун асосан 2 ва 3 қаватли уйлар қуриш кўзда тутилсин;

Биноларнинг темир-бетон деталларини, девор панелларини, шипга ёпиладиган панелларини ишлаб чиқариш кенг ривожлантирилсин, йирик девор блокларини, йирик ҳажмли тўсиқларни, **шчиталик** эшикларни, қўшма дераза ромларини ва бошқа **конструкция** ҳамда деталларни **ишлатиш кенгайтирилсин**;

Янги типдаги квартиралар учун кичик ҳажмли мебеллар ва уйни қурган вақтда ўрнатиб қўйиладиган кухня ускуналарини зарур миқдорда тайёрлаш иши ташкил қилинсин.

31. Шаҳарларда уй-жой қурилишига маблағ сарфлаш планлаштирилган вақтда зарур маблағларнинг миқдори мазкур шаҳардаги ҳар бир метр уй-жой майдонини ўртача қийматини кўзда тутиб белгилансин.

Маблағ ажратишни планлаштиришдаги бу хил тартиб иттифоқчи республикаларнинг пойтахтларида ва саноат шаҳарларида 1959 йил 1 январдан бошлаб жорий қилинсин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари шаҳар ижроия комитетларининг иштирокида СССР Госстройи билан келишиб 1958 йил 1 июлгача ҳар бир шаҳарда 1 квадрат метр уй-жой майдонининг қийматини белгиласинлар.

1959 йил 1 январдан бошлаб уй-жой қурилишини турар жой ва фойдалик майдоннинг квадрат метри ҳисоби билан ва квартираларнинг сони ҳисоби билан планлаштириб ва ҳисобга олиб туриш тартиби жорий қилинсин.

32. 1958 йилда заказчилар билан потрядчиклар ўртасида уй-жой қурилиши бўйича қилинган ишлари учун ҳисоб-китобни мазкур райондаги уй-жой майдоннинг ҳар бир квадрат метри учун прейскурант нархлари бўйича тўлаш тартиби жорий қилинсин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига турли типдаги уй-жойлардаги бир квадрат метр уй-жой майдони учун тегишли бўлган прейскурант нархларини 1958 йил 1 июлгача районлар бўйича белгилаб чиқиш ва СССР Госстройи билан келишиб тасдиқлаш мажбурияти юклансин.

СССР Госстройига ва СССР Молия министрлигига уй-жойлар қуриш юзасидан қилинган ишлар учун, қурилишнинг сифати учун жавобгарликни оширишга ва қурилиш муддатларини қисқартишга ёрдам берадиган ҳисоб-китоб тартибини белгилаш вазифаси топширилсин.

33. Халқ хўжалиги кенгашлари ҳузуридаги потрядчи территориал қурилиш бошқармаларининг ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг асосий вазифаларидан бири — уй-жойларни эксплуатацияга топшириш соҳасидаги давлат планини бажаришдан иборат деб ҳисоблансин.

Шундай тартиб белгилансинки, бу тартибга биноан қурилиш-монтаж ишлари планини бажарганлик учун бериладиган мукофотлар қурилиш ташкилоти уй-жой майдонини эксплуатацияга топшириш планини бажарган тақдирдагина тўланади.

Шаҳарларда ва ишчилар посёлкаларида уй-жой қурилишини яхшилаш, меҳнат ҳажмини ва қурилиш таннархини камайтириш мақсадида қурилиш трестларини ва бошқармаларини, шунингдек қурилиш индустрияси корхоналарини ихтисослаштириш, йириклаштириш тавсия қилинсин, қурилишда планли суратда **заделлар** тайёрлаб борилсин, шу билан уй-жойларни йил мобайнида бир меъёрда эксплуатацияга топшириб туриш таъминлансин.

34. Иттифоқчи республикаларнинг Компартияларининг Марказий Комитетларига, Министрлар Советларига, ўлка, область ва шаҳар партия комитетларига, халқ хўжалик кенгашларига, министрликларга, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетларига, қурилишларнинг, корхоналарнинг ва проектлаш ташкилотларининг раҳбарларига ҳамда инженер-техник ходимларига уй-жой қурилишининг ва бинокорлик материалларнинг сифатини қатъиян яхшилаш мажбурияти юклансин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари, халқ хўжалиги кенгашлари ва меҳнаткашлар депутатлари ўлка, область ва шаҳар Советларининг ижроия комитетлари қурилиш сифатини ва бинокорлик материалларининг сифатини яхшилаш юзасидан белгиланган конкрет тадбирларни 1958 йил 1 январгача тасдиқласинлар.

35. Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ хўжалиги кенгашларига, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетларига область марказларида ва йирик шаҳарларда уй-жойларни янги тежамли типовой проектлар бўйича намунали равишда қуришни амалга ошириш вазифаси юклатилсин. Бундай қурилиш ўзининг сифати, ободлиги, планлаш ва конструктив усуллари бўйича яқин 3-5 йил мобайнида давлат йўли билан, якка тартибда ва колхозларда уй-жой қуриш учун намуна бўлиб хизмат қилмоғи лозим.

36. Республика, ўлка, область ва шаҳар партия, совет ва касаба союз ташкилотларига уй-жой қурилиши юзасидан белгиланган планларни энг яхши бажариш учун, қурилишнинг қимматини камайтириш ва сифатини яхшилаш учун республика, иқтисодий маъмурий районлар, шаҳарлар, корхоналар ва қурилиш ташкилотлари ўртасида социалистик мусобақани кучайтириб юбориш тавсия қилинсин.

Уй-жой қурилиши соҳасидаги социалистик мусобақада ғолиб чиққанлари учун СССР Министрлар Советининг, иттифоқчи республикалар Министрлар Советларининг ва ВЦСПС нинг кўчма Қизил байроқлари таъсис қилинсин ва биринчи, иккинчи ва учинчи пул мукофотлари белгилансин.

ВЦСПС га СССР Госстройи ва СССР Молия Министрлиги билан биргаликда тегишли иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари билан келишиб уй-жой қурилиши соҳасидаги социалистик мусобақа ҳақидаги Низомни тасдиқлаш, кўчма байроқларнинг сонини ва мукофотларнинг миқдорини белгилаш вазифаси топширилсин.

* * *

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишонч билдириб айтадиларки, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кўп сонли бинокорлар армияси билан, корхона ва муассасаларнинг коллективлари билан биргаликда ўзларининг ижодий кучғайратларини уй-жой қурилишидаги ҳамма резервларни аниқлашга ва улардан фойдаланишга сафарбар қиладилар ҳамда мамлакатимизда уй-жой танқислигини яқин йиллар ичида тугатишдан иборат энг муҳим умумхалқ вазифасини сўзсиз бажарадилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ. **ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.**

1957 йил, 31 июль.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов ҳузурида Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ шарафига қабул маросими

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов Тошкентда меҳмон бўлиб турган Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ Хазрат Олийлари шарафига 1 август кечқурун қабул маросими ўтказди.

Дўстлик ва самимият вазиятида ўтган қабул маросимида нутқлар сўзланди.

Республика Олий Совети Президиуми ва Совет Ўзбекистони Ҳукумати номидан Ш. Р. Рашидов ва Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ Хазрат Олийлари табрик нутқи сўзладилар.

Қабул маросими қатнашчилари учун Ўзбекистон пойтахтининг энг яхши санъат усталари иштирокида концерт берилди.

(ЎзТАГ).

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ Тошкентдан жўнаб кетди

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ, шунингдек Бош Министр ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Муҳаммад Наим ва Афғонистоннинг бошқа давлат арбоблари Совет Иттифоқи бўйлаб қилаётган сафарларини давом эттириш учун 2 август эрталаб Тошкентдан жўнаб кетдилар.

Подшо билан бирга СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари ва РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси М. П. Тарасов, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари А. В. Захаров, СССРнинг Афғонистондаги Элчиси М. В. Дегтярь, армия генерали И. В. Тюленев, СССР Ташқи ишлар министрлиги Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлимининг мудири А. П. Павлов, СССР Ташқи ишлар министрлиги Протокол бўлими мудирининг ўринбосари К. А. Кочетков ҳам Тошкентдан жўнаб кетдилар.

Тошкент аэродромида подшонинг шахсий штандарти, Афғонистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари осиб қўйилган эди. Афғонистонлик меҳмонларни кузатиб қолиш учун бу ерга республика пойтахти аҳолисининг жуда кўп вакиллари келдилар. СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси С. К. Камолов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзолари Н. А. Муҳитдинов, Р. Е. Мельников, республика Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари В. Я. Емцов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Ё. С. Насриддинова, М. М. Мусахонов, республика Олий Совети Президиумининг секретари Ж. И. Илҳомова, Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, СССР Олий Совети депутатлари А. П. Бизов, С. Н. Нуриддинов, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари З. Р. Раҳимбобоева, Э. Э. Эгамбердиев, К. Р. Рўзметов, И. Қ. Қодиров, Х. М. Абдуллаев, Х. Ж. Жалилов, Ўзбекистон ССР Олий Совети ташқи ишлар комиссиясининг раиси Р. Ғ. Ғуломов, меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар совети ижроия комитетининг раиси М. Т. Турсунов, республика министрлари, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, мусулмон руҳонийларининг вакиллари, журналистлар аэродромга келдилар.

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ шарафига фахрий қоровул саф тортиб турди ва Афғонистон подшоси гимни, ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР давлат гимнлари ижро этилди.

Аэродромда Муҳаммад Зоҳир шоҳ нутқ сўзлади. У бундай деди:

— Тошкент аҳолиси билан хайирлашар эканман, бу гўзал шаҳардан ёқимли таассурот олиб кетаётганимни айтмоқчиман ҳамда сизларга чин қалбимдан ташаккур изҳор қилмоқчиман.

Мен дўстона кутиб олинганлигим учун ва менга кўрсатилган самимий меҳмондўстлик учун жуда миннатдорман, Тошкентда бўлган вақтимда кўрган нарсалардан жуда қойил қолдим. Ўзбек халқи эришган моддий ва маънавий тараққиётни таъкидлаб ўтиш билан ғоят хурсандман.

Афғон халқининг интилишлари ва орзуларига мувофиқ ҳамда афғон халқига изҳор қилган туйғулари учун ўзбек халқига ташаккур билдириб, Ўзбекистон республикаси халқига янада муваффақиятлар тилашга ижозат этгайсиз.

Мен Совет Иттифоқи бўйлаб қилаётган сафарим вақтида Тошкентга икки марта келдим ва ҳар сафар мен ғоят дўстона ва самимий кутиб олиндим. Бугун мен буни алоҳида уқтириб ўтишни истар эдим.

Мен Афғонистон билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстликнинг давом этишини ва мустаҳкамланишини тилайман, совет халқларига ва Ўзбекистон республикаси халқига бахт-саодат тилайман.

Шундан кейин Ш. Р. Рашидов микрофон олдида нутқ сўзлади. У Тошкент аҳолиси Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ Хазрат Олийларининг Ўзбекистонда меҳмон бўлиб, ўзбек халқи билан, унинг республика саноатини, қишлоқ хўжалигини, маданиятини ва санъатини ривожлантириш соҳасида эришган муваффақиятлари билан танишганлигига хурсанддир, деб таъкидлади.

Сўнгра Ш. Р. Рашидов ҳурматли меҳмонга мурожаат қилиб бундай деди:

— Хазрат Олийлари, биз Сизнинг Совет Иттифоқига келганингизни халқларимиз ўртасидаги дўстликни кенгайтириш ва мустаҳкамлаш йўлида қўйилган янги қадам деб, тинчлик ишига қўшилган қимматли ҳисса деб биламиз.

Хазрат Олийлари, биз Сиздан ва Сизга ҳамроҳ бўлиб келган ҳурматли меҳмонлардан дўст афғон халқига чин кўнглимиздан айтилган самимий саломларимизни ва энг яхши тилакларимизни топширишингизни сўраймиз. Биз дўст ва талантли афғон халқига муҳаббат ва ҳурматимизни етказишингизни сўраймиз.

Сизларга сиҳат-саломатлик ва муваффақиятлар тилаймиз.

Совет-афғон дўстлиги ривожлансин ва мустаҳкамлансин!

Ҳурматли меҳмонлар, сизларга оқ йўл бўлсин!

Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳир шоҳ тушган самолёт маҳаллий вақт билан соат 8 дан 30 минут деганда парвоз қилади ва Тожикистон пойтахти — Сталинободга томон йўл олади. (ЎзТАГ).

Тошкент область Советининг сессияси

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг VI чақириқ III сессияси бўлиб ўтди. Сессия область колхозларида қишлоқ хўжалик артели Уставига риоя қилинишинг аҳволи ва аҳолига медицина-санитария хизмати кўрсатишни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилди.

Биринчи масала юзасидан область ижроия комитетининг раиси депутат Жалилов доклад қилди. КПСС XX съезди қарорларини амалга ошириш учун курашаётган область меҳнаткашлари пахта, луб экинларидан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Жамоат чорвачилиги ривожланмоқда. Колхозчиларнинг даромади тўхтовсиз ошиб бораётир. Шу сабабли ўтган йили область бўйича меҳнат кунларига ўрта ҳисобда пул тақсимлаш 1955 йилдагига нисбатан икки баравар кўпайди.

— Агар, — деди докладчи, — колхоз ишлаб чиқаришига раҳбарлик қилишни янада яхшилаганимизда ютуғимиз янада кўпроқ бўлар эди. Афсуски ҳали ҳам бир қатор район ижроия комитетлари, МТС маъмуриятлари колхозлар экономикасини кўтаришда етарли иш қилганлари йўқ. Коллектив хўжаликларнинг ер фондидан тўғри фойдаланиш тўла тартибга солинмаган. Айрим кишилар қишлоқ хўжалик артели Уставини қўпол равишда бузмоқдалар.

Ўтган йили 12.113 колхозчининг томорқаси белгиланган нормадан ошиб кетган ва бу томорқа 1004 гектарни ташкил қилган. Ишчи-хизматчилардан 1395 киши жамоат еридан 89 гектарини ўзлаштириб олган. Бундай фактларга бу йил ҳам кескин зарба берилмаган. Қорасув районидаги Сталин номли колхозда 144 киши 13,27 гектар жамоат ерини ўз ҳолларича ўзлаштириб олганлар. Эржигитов, Тўлаганов, Бозорқулов каби колхоз активлари ҳам ўзбошимчалик билан ортиқча томорқа ерларига экин экканлар. Тошкент, Оржоникидзе, Гулистон районидаги кўп колхозларда ҳам аҳвол ана шундай.

Бир қатор колхозларда меҳнат интизоми бўшашиб кетганлиги сабабли айрим колхозчилар жамоат ишида қатнашмай, шахсий томорқасида ишламоқда. Лекин бундай ишёқмас колхозчиларга нисбатан қишлоқ хўжалик артели Уставига мувофиқ ўз вақтида чора кўрилмаётир. Ҳали колхозларда меҳнат кунларини тўла ҳисобга олиш, уни тўғри сарфлаш яхши йўлга қўйилмаган. Айрим ҳолларда эса идора аппаратида ортиқча ходимлар кўпайтирилиб, меҳнат кунлари ўринсиз равишда сарфланмоқда. Биргина Чиноз районидаги Будённий номли колхозда идора хизматчиларининг сони 60 га етади. Бундан ташқари, колхозда 19 қоровул бор. Булар йилига 41.412 меҳнат куни олмоқдалар.

Қишлоқ хўжалик доимий комиссиясининг раиси депутат Шайховнинг қўшимча докладида Уставнинг бузилиши ҳақида яна кўпгина қўшимча фактлар келтирилди.

Сессияда сўзга чиққан депутатлар қишлоқ Советларининг колхозларга раҳбарлик қилиши паст савияда эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Кўпгина қишлоқ Советлари план асосида ишламайдилар. Улар ўз сессия ва йиғилишларида қишлоқ хўжалиги артели Уставининг бузилишига доир фактларни тез-тез муҳокама қилиб турмайдилар. Бир қатор колхозлардаги тафтиш комиссиялари камчиликларни аниқлаш билан кифояланиб қолиб айбдорларни жавобгарликка тортишда принципиаллик кўрсатмаётирлар, кўпинча келишувчиликка йўл қўймоқдалар.

Сирдарё районидаги «Ленинизм» колхозида, шунингдек Мирзачўл, Чиноз районларидаги кўп колхозларда умумий йиғилишлар ўтиб турмайди. Бу ердаги колхозларда йиллик ҳисобот-сайлов йиғилишигина бўлади, холос.

Область прокурори, депутат Набиев ўз нутқида айрим колхоз раислари томонидан қишлоқ хўжалик артели Устави қўпол равишда бузилаёттани ҳақида анча фактлар келтирди. Қорасув районидаги «XVIII партсъезд» колхозининг собиқ раиси Худойбердиев колхозда етиштирилган маҳсулотларни қиммат баҳода пуллаш мақсадида Абдуллаев, Мирсаидов деган шахсларни ёллаб, бир неча вагон сабзаводни узоқ шаҳарларга жўнатган. Бу шахслар турли қалбаки ҳужжатлар тузиб, колхозга 200 минг сўм зарар етказганлар.

Юқори Чирчиқ район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Каримов МТСлардаги инструктор-бухгалтерларнинг ролини кўтариш ва уларга нисбатан талабчанликни ошириш зарурлиги ҳақида гапирди.

— Артель Уставига қанчалик риоя қилинса,—деди Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси депутат Латипов ўз сўзида,— хўжалик вазифалари ҳам шунчалик муваффақиятли якунланади. Бизда меҳнат кунлари тежаб-тергаб сарфланмоқда. Кейинги вақтда идора аппаратидан 41 киши қисқартирилди. Бу эса 17 минг 800 меҳнат кунини тежаш имкониятини берди.

Қорасув районидаги МТС директори Шамаев, Бўстонлиқ район ижроия комитетининг раиси Асилбеков ўртоқлар дебиторлик қарзларни узиш, колхозларнинг ерларини қонунсиз ўзлаштириб олган ташкилот раҳбарларига нисбатан чора кўриш зарурлиги ҳақида гапирдилар.

Бекобод район ижроия комитетининг раиси Қодиров ва бошқа ўртоқлар ўз сўзларида область қишлоқ хўжалик бошқармасини, айниқса унинг колхоз қурилиши бўлимининг мудири ўртоқ Вилерни колхоз ва МТСлардан ажралиб қолиб, конкрет раҳбарлик қилмаётгани учун танқид қилишди. Область қишлоқ хўжалик бошқармасининг ходимлари МТСларга нисбатан етарли талабчанлик қилмаётирлар. Улар конкрет раҳбарлик ўрнига турли хилдаги сводкалар тўплаш билан кўп вақтларини ўтказмоқдалар.

Сессия аҳолига медицина-санитария хизмати кўрсатишнинг ҳозирги аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида область соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири депутат Ҳошимовнинг докладини ҳамда соғлиқни сақлаш доимий комиссиясининг раиси депутат Цветкованинг қўшимча докладини эшитди ва кенг муҳокама қилди.

Музокарада сўзга чиққан ўртоқлар медицина ходимларининг дизинтерия, қизамиқ, кўкйўтал, ич терлама сингари юқумли касалликларнинг олдини олишда бир қанча ютуқларни қўлга киритганларини таъкидлаш билан бир қаторда, бу соҳадаги мавжуд камчиликларни ҳам очиб ташладилар.

Қуйи Чирчиқ район касалхонасининг бош врачи, доимий комиссия аъзоси депутат Аюпова, Верхневолинск район ижроия комитетининг раиси Расулев ўртоқлар колхозларда болалар боғчаларини кўпайтириш, Мирзачўлда янги ташкил қилинган совхозлардаги ишчиларга медицина хизматини тубдан яхшилаш зарурлиги ҳақида гапирдилар.

Республика давлат контроли министрининг ўринбосари Жалилов, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Зоиров ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзга чиқдилар.

Сессия муҳокама қилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

* * *

Сессия ташкилий масалаларни ҳам кўриб чиқди. Область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ Б. Мирзабеков бошқа ишга ўтиши муносабати билан ўз вазифасидан озод қилинди. Область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари қилиб депутат Я. Элчибеков бир овоздан тасдиқланди. Сессия ўртоқ Ф. Бобоевни область ижория комитети раисининг ўринбосари қилиб, область ижория комитетининг раис ўринбосари ўртоқ И. Бурнашевни маҳаллий саноат бошқармасининг бошлиғи қилиб, ўртоқ С. Ёқубовни коммунал хўжалик бўлими мудири қилиб, ўртоқ У. Аминовни эса савдо бўлимининг мудири қилиб тасдиқлади.

СУВЧИ ЎРТОҚЛАР! ҒЎЗАНИНГ ТАЛАБИГА ҚАРАБ КЕЧА-КУНДУЗ ҚОНДИРИБ СУҒОРАЙЛИК!

☆ ☆ ☆

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетида

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг бюроси Янгийўл ва Оржоникидзе районларида суғоришни қониқарсиз ташкил этилганлиги ҳамда сув ресурсларидан мақсадга мувофиқ фойдаланилмаётганлиги тўғрисида қарор қабул қилди.

Область партия комитети ўтказган текширишда маълум бўлдики, — дейилади қарорда, — Янгийўл, Оржоникидзе районларидаги жуда кўп колхозларда ғўзани тунги суғориш ғоят даражада қониқарсиз аҳволда. Кўп ҳолларда сувни талон-тарож қилишга йўл қўйилаётир.

Оржоникидзе районидаги Навоий номли, Сталин номли, Охунбобоев номли, Янгийўл районидаги Петров номли, «Москва» ва бошқа айрим колхозларда тунги суғоришга масъул кишилар ажратилмаган. Натижада кўпгина сувчилар соат 11-12 бўлмасдан сув таралган далани ташлаб кетадилар ва суғорилаётган карталар назоратсиз қолади.

Сув хўжалиги ходимлари тунги суғориш устидан мутлако контроль қилмай қўйганлар. Шу туфайли кўпгина карталар бостириб суғорилмоқда ва қаторларга сув кўп кириб, эгатни бостириб кетаётир ёки кўчаларга тошмоқда.

Бу фактлар шуни тасдиқлайдики, сув хўжалиги ходимлари, МТСларнинг раҳбарлари томонидан контроллик бўшаштириб юборилганлигидан кўпгина колхозларнинг раҳбарлари сувдан рационал фойдаланмаётирлар, бу соҳада талон-торож қилиш ҳоллари учрамоқда. Баъзи далалаларда ғўза чанқатиб қўйилаётган бўлса, айрим далалардаги ғўза бостириб суғорилиб ҳосилга зарар етказилмоқда.

Янгийўл ва Оржоникидзе район партия комитетларининг секретарлари (Мусаев, Хорев ўртоқлар), бу районлар ижроия комитетларининг раислари (Мусаев, Абзалов ўртоқлар) бу йилги сув танқислигини тўғри ҳисобга олмаётирлар, сувни сарфлашда қаттиқ режим ўрнатиш, ишни пухта ташкил этиш, шу йўл билан сувдан иқтисод қилиб ва рационал фойдаланиш тўғрисида амалий тадбир белгиламаётирлар. Улар ҳар бир кўсакни тўла сақлаб қолишда, сувдан фойдаланиш ҳал қилувчи роль ўйнашини эътиборга олмаётирлар.

Область партия комитети бюроси Янгийўл ва Оржоникидзе район партия комитетлари секретарлари (Мусаев, Хорев ўртоқлар), район ижроия комитетлари раислари (Мусаев, Абзалов ўртоқлар) эътиборини Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва область партия комитети қарорини қониқарсиз бажараётганликларига қаратди. Улар сув режимини яхшилаш ва бу соҳада қаттиқ интизом бўлишига эришмаганлар, суғориш учун ажратилган сувдан иқтисод қилган ҳолда ва рационал фойдаланишни таъминламаётирлар.

Шу билан бирга область партия комитети бюроси бу районлар раҳбарларидан кўрсатилган камчиликларни тезда тугатишни талаб қилди.

Чирчиқ ва Оҳангарон дарёларида сувнинг кескин камайиб кетганлиги туфайли область партия комитети бюроси район партия комитетлари ва район ижроия комитетларига районлар ўртасида ва шунингдек колхозлар ўртасида сув сарфлашни тартибга солишни таклиф қилди.

Оржоникидзе ва Янгийўл район партия комитетлари, ижроия комитетлари ҳар бир колхозда ва МТСлар зонасида суғоришни кеча-кундуз ўтказилишини таъминлашга мажбур эканликлари уқтирилди. Шу мақсад учун қўшимча миқдорда сувчилар ажратиш, суғориш устидан контроль қилиб туриш, тунги суғориш пайтларида правление аъзоларидан навбатчилар тайинлаб қўйиш таклиф қилинди.

Барча район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари сув режими устидан қаттиқ контроль ўрнатишлари, бу соҳада интизомни мустаҳкамлашга эришишлари, сувнинг нобуд бўлишига йўл қўймасликлари, ғўзани чанқатмасликка, энг муҳими суғоришнинг сифатли бўлишига эришишлари керак.

Колхозларнинг правлениеларига, совхозларнинг директорларига Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги таклиф этгандек, ғўзани эгат ташлаб суғориш тавсия қилинди.

Суғориш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Полвоновга сувдан фойдаланишда қаттиқ тартиб ўрнатиш, сув ходимлари ўртасида интизомни мустаҳкамлаш таклиф қилинди. Шунингдек сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш ва бу соҳада контролликни кучайтириш мақсадида район сув хўжалиги бўлимлари ва районлараро каналлар ходимларининг кеча-кундуз контроллик қилиб туришларини таъминлаш топширилди.

Партия ва совет органларига ёрдам бериш мақсадида ҳамда сув режими устидан қаттиқ контроллик қилишни ташкил этишда кўмаклашиш учун область партия комитети ва область ижроия комитетидан районларга бир группа масъул ходимлар юборилди.

Озарбайжон кинофильмлари фестивали

Озарбайжон ССР ва Ўзбекистон ССР Маданият министрликлари республика пойтахтидаги «Искра» кинотеатрининг қишлиқ ва ёзлик залларида Озарбайжон кинофильмлари фестивали ўтказмоқда. 1 августда бошланган бу фестиваль 10 августгача давом этади.

Боку киностудияси 1923 йилда ташкил топган. Шундан бери ўтган давр ичида студиянинг ижодий коллективи кўпгина яхши картиналарни ишлаб чиқарди. Улар Совет Иттифоқининг шаҳар ва қишлоқларидаги экранларда муваффақият билан намойиш қилинмоқда. «Аршин мололон» фильмини бир марта кўрган тамошабин яна бир неча бор кўрса ҳам зерикмайди.

Қардош озарбайжон халқи санъати билан бирмунча тўлароқ таништирадиган бу кинофестивалда республика меҳнаткашлари Боку киностудияси ишлаб чиқарган 6 та янги, тўла метражли кинокартина ва бир қанча кино очеркларни кўриш имкониятига эга бўладилар.

Кинофестиваль Ўзбекистон ва Озарбайжон пахтакорларининг дўстлиги, ҳамкорлиги ҳамда ўзаро социалистик мусобақасини ҳикоя қилувчи «Учрашув» фильмини кўрсатиш билан бошланди. «У бўлмса, бу бўлар» номли музикали бадиий фильм эса революциягача бўлган эски сарқитларни, хотин-қизларга нисбатан нотўғри муносабатда бўлишликни, эскилик сарқитларини, эски «зиёли»ларнинг таъмагирлигини фош қилишга бағишланган. Озарбайжоннинг талантли композитори Узеир Гажибеков ёзган музика фильмнинг жозибали бўлиб чиқишини таъминлаган.

Бундан ташқари, «Қора қоялар», «Жазирама офтобда», «Севимли қўшиқ», «Иккови ҳам бир кварталдан» номли бадиий фильмлар ва бир неча киноочерклар ҳам намойиш қилинади. Бу кинофильмлар ёзги ва қишки залларда бир йўла 5 та экранда намойиш қилинмоқда. Бир кунда 15 мингга яқин тамошабин озарбайжон фильмларини кўрмоқда.

Кинофестиваль ўтказилаётган кунларда Озабайжон киноартистлари ва режиссёрлари билан тамошабинларнинг 8 марта учрашуви ўтказилади.

Кинофестивалнинг муваффақиятли ўтиши учун олдиндан катта тайёргарлик кўрилди. Намойиш қилинадиган фильмларнинг русча ва ўзбекча номи ёзилган 10 минг дона варақа нашр этилиб, аҳолига тарқатилди. Шунингдек, 1,5 мингта афиша-плакат босиб чиқарилди.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Тошкентда Озарбайжон фильмларининг фестивали очилди. **Суратда:** озарбайжонлик кино арбоблари «Искра» кинотеатрида тамошабинлар билан суҳбатлашмоқдалар. **Ф. Осипов** фотоси.

☆

Тажрибали пахтакор бошлиқ бригадада

Ўртоқ Аҳмадқул Бекназаров Бекобод районидаги Ленин номли колхознинг илғор бригадасига бошчилик қилади. Бригада аъзолари ўтган йили эришган ютуқларини мустаҳкамлаш мақсадида бу йил 100 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил етиштириш учун астойдил курашмоқдалар.

Бригадада меҳнат тўғри ташкил этилган. Ўзаро социалистик мусобақа яхши йўлга қўйилган. Ғўза парваришида илғорлар тажрибасига, агротехника қоидаларига тўла амал қилинмоқда. Ана шунинг учун ҳам барча майдонларда ғўзалар бир текис ривожланиб, ҳар туп ғўзада ҳосил мўл тўпланмоқда.

Бригада аъзолари Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг август ойида ғўза парваришини ўтказиш ҳақидаги қарорини кенг муҳокама қилдилар. Улар август ойи — тўпланган ҳосилни тўла сақлаб қолиш ва ҳосилга-ҳосил қўшиш ойи эканлигини яхши тушунганлари ҳолда, бундан кейин қилинадиган ишларни белгилаб чиқдилар. Августнинг охиригача барча майдонлардаги ғўзаларни яна икки марта комплекс парваришдан чиқариш, суғориш ишларини янада яхшироқ уюштириш тадбирларини белгиладилар.

Шу кеча-кундузда ўз олдиларига қўйилган вазифани тўла амалга ошириш учун курашаётган пахтакорлар ғўза парваришида яхши натижаларга эришаётирлар. Бригада аъзоларидан Қ. Рўзиева, Р. Тожиқулова, Р. Аҳмедова, А. Усмонов, С. Одилов ўртоқлар кундалик чопиқ нормаларини 150-200 процент бажариб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 40 йиллиги шарафига бошланган мусобақада олдинда бораётирлар

А. ЭҲСОНОВ.

Оталар ҳиссаси

Бундан бир неча кун илгари Андреев номли колхознинг баъзи бригадалари ғўзаларини бегана ўтлар қоплаб олган эди. Қишлоқ кексалари бунга бепарво қарай олмадилар, қўлларига кетмон олиб, ғўзаларни ўтдан тозалаб олишда колхозчиларга ёрдам бердилар.

Колхоз правлениеси оталарнинг бу ватанпарварлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлади. Кексалар алоҳида ёрдам бригадаси туздилар. Бу бригадага 25 га яқин қария аъзо бўлиб кирди.

Ватанпарвар кексалар ёшлар сафида туриб, пахта далаларида астойдил меҳнат қила бошладилар. Улар 10-15 кун ичида колхознинг 57 гектар еридаги ғўзасини сифатли чопиқ қилиб, ўтдан тозалаб бердилар. Бу соҳада 65 ёшли Солиҳ ота Мамарозиев, 70 ёшли Отаулла бобо Дарвешев, 75 ёшли Бегмат ота Жалилов, Салат ота Ҳошимовлар намуна кўрсатиб ишладилар.

Кексалар шу кунларда ҳам колхоз пахтакорларига яқиндан ёрдам бериб, чопиқда, ғўзаларни қондириб суғоришда актив иштирок этаётирлар.

М. КАМОЛОВ.
Октябрь райони.

Ҳар туп ғўзада 7-8 тадан бўлиқ кўсак бор

«Социализм» совхозининг ишчилари ишни Тожикистон пахтакорларининг маслаҳати асосида ташкил этиб, ҳосилга-ҳосил қўшишни давом эттирмоқдалар. Совхознинг Жданов номли бўлимида иш айниқса қизғин. Бу бўлим ишчилари 530 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 30 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилганлар. Бўлимда ана шу юксак мажбуриятга яраша ҳосил тўпланмоқда.

Бу ерда механизаторлардан ўртоқ З. Мусаевни ҳурмат билан тилга оладилар. У мавсумда 1400 гектар ердаги ғўзани культивациядан чиқариш мажбуриятини олиб, ҳозиргача 900 гектар ердаги ғўзани сифатли культивация қилди. Ўртоқ Мусаев ишлаган карталардаги ғўза серҳосил бўлиб ривожланмоқда, унинг ҳар тупидан 7-8 тадан бўлиқ кўсак бор.

Н. РУСТАМОВ.
Верхне-Волинск райони.

Оққўрғон районидаги Сталин номли колхозда хизмат қилаётган химизатор комсомол аъзоси ўртоқ И. Холбоев ОДН агрегатидан унумли фойдаланиб, ғўза зараркунандаларига қарши курашда яхши натижаларга эришмоқда. У бир сменада 15 гектардан ортиқ ердаги ғўзаларга дори сепаётир. **Суратда:** колхознинг 3-бригадасида ғўзаларга дори сепилмоқда. Доирада ўртоқ **И. Холбоев.**

В. Салов фотоси.

Август ойида ғўза парваришини сира сусайтирмайлик

Областимиз пахтакорлари июль ойида ғўзанинг ўсиш ва ривожланишдаги қолоқлигини бартараф қилиш соҳасида катта ишларни қилдилар. Илғор бригадалар, звенолар кўпгина колхоз ва совхозларда ғўза қатор ораларини ишлаш, суғориш ва озиқлантириш юзасидан июль ойи учун белгиланган топшириқлар ўз вақтида сифатли қилиб бажарилди. Шундай бригада ва колхоз, совхозларда ғўза яхши ўсиб ривожланиб, мўл ҳосил тўпланаётир.

Бироқ культивация, чопиқ, суғориш ва озиқлантириш ишлари ўз вақтида бажарилмаган анчагина майдонларда ҳали ҳам ғўза ўсиш ва ривожланишдан, ҳосил тўплашдан кейинда қолаётир. Бу ҳол ана шундай далаларда август ойида ҳам ғўза парваришига зўр беришни, ҳар бир кундан, мўл ҳосил тўплашга ёрдам берадиган ҳар бир воситадан максимал фойдаланишни талаб этади. Бу ҳақда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «1957 йил август ойида ғўза парваришини ўтказиш ҳақида» деб чиқарган қарорида: **«Шу йилнинг август ойида ғўза парваришининг аҳамияти шунинг учун ҳам зўрки, ҳозир катта майдонларда ғўза ривожланишдан орқада қолмоқда, ана шу қолоқликни пахта йиғим-теримигача қизғин иш олиб боргандагина тугатиш ва қўшимча равишда ҳосил тўплаш мумкин. Октябрда йиғиб олинадиган ҳосил худди шу август ойида тўпланишини унутмаслик керак»**, — деб жуда тўғри кўрсатилади.

Мўл ҳосил етиштириб келаётган илғор бригада ва колхозларнинг тажрибаси, шунингдек, илмий муассасаларнинг маълумотлари мўл ҳосил етиштириш учун ғўзани августда тўғри парвариш қилиш катта аҳамиятга эга эканлигини такидлайди. Пахтакорларимиз шу кунларда асосий эътиборни шона, гул ва тугунчаларни кўплаб сақлаб қолишга ҳамда кўсакларнинг тез шаклланиши учун зарур шароит яратиб беришга қаратишлари зарур. Айниқса қолоқ участкаларда ғўзанинг тез ўсишини таъминлаш билан бир қаторда шоналаш ва гуллашни ҳар томонлама кучайтирилиши зарур. Тажриба шуни кўрсатадики, август ойи бошидаги шоналар ой охиригача гуллаб, улардан ҳосил бўлган кўсаклар ҳам қўшимча пахта беради.

Маълумки, ғўза кўп миқдор шона ва гул ҳамда тугун ҳосил қилишга қодир бўлган ўсимлик. Лекин кўпинча гул, шоналарнинг анчаси тўкилаётганлигини кузатиш ҳам мумкин. Баъзи ходимлар ғўзанинг шона ва гулларини кўплаб, айрим ҳолларда ҳатто 70 процент ва ундан ҳам ортиқ тўкилиб кетиши табиий ҳол, буни ушлаб қолишнинг иложи йўқ, дейдилар. Бундай фикрлар тамомила нотўғри. Ғўзанинг биологик хусусиятини ва унинг ривожланишининг турли даврларида ташқи муҳит шароитига бўлган талабини билмаслик натижасида ана шундай фикрлар туғилиши мумкин. Ишлаб чиқариш шароитида ҳамда илмий текширишларда ўтказилган кузатишларда агар ғўза нотўғри парвариш қилинса ҳақиқатан шона ва тугунларнинг 60-70 проценти ва ундан кўпи тўкилиши аниқланди. Лекин ғўзани яхши ва тўғри парвариш қилиш йўли билан бу хилдаги тўкилишларни 1,5-2 баравар камайтириш мумкин.

Ҳозир ғўза ялписига гуллаш — мева ҳосил қилиш ва кўсакларни шакллантириш даврида турибди. Ғўза ривожланишининг ана шу охирги ва энг масъулиятли даврида унинг озиқ моддаларига ва сувга талаби анча ошган бўлади. Ўсимлик илдизларига ҳаво узлуксиз кириб туриши ва ўсишнинг нормал бўлиши учун зарур ҳамма шароитнинг таъминлаш лозим. Шунинг учун ҳозирги пайтда ғўзани тўғри озиқлантириш ва сув билан таъминлашга зўр бериш, суғоришдан кейин қатор ораларини сифатли ишлаш йўли билан илдизларга ҳавонинг бемалол кириб туришини, шунингдек ерда намнинг сақланишини таъминлаш муҳим вазифа ҳисобланади.

Август ойида ғўза парвариши юзасидан қилинаётган ишлардан яхши натижа олиш учун ҳар бир участкани табақалаштириш ва уларнинг ўзига мувофиқ агротехника тадбирларини амалга ошириш лозим.

Маълумки, ҳосил тўплаш ва уни сақлаб қолишда ғўзани тўғри суғориш жуда катта роль ўйнайди. Ривожланаётган мева органлари кўп миқдор озиқ моддаларини талаб этса кўсакларнинг нормал шаклланиши учун кўп миқдор нам керак бўлади. Ўсимлик мева ҳосил қилиш даврида (август ойининг ўрталаригача) температура бирмунча юқори бўлганлиги сабабли ўз танасидан кўп миқдор намни бўғлатиб юборади. Шунинг учун **ғўзани суғориш белгиланган муддатдан ҳатто 2-3 кун кечикса ҳам гул ва тугунчалар кўплаб тўкила бошлайди.** Шунинг учун илғор колхозларимиз ана шу масъулиятли даврда ғўзани худди белгиланган вақтда суғориш ҳамда ҳар бир литр сувдан тўла фойдаланиш ишларини алоҳида контроль остига оладилар. Далачилик бригадаларига муайян миқдорда сув ажратилиб, суғориш юзасидан топшириқ-графиклари тузилади. **Бу даврда далага сувни иложи борича тўла нормада қўйиб, тупроқни камида 60-70 сантиметр чуқурликкача намлаш зарур.**

Суғоришни ўз вақтида ўтказиб ғўзани ортиқча чанқатиб қўймасликда суғоришни кечаси ва кундузи уюштириш алоҳида аҳамиятга эга. Бунда тунги суғоришларга алоҳида эътибор берилиши лозим. Тажриба, ғўзанинг гуллаш ва мева ҳосил қилиш даврида кечаси суғориш ҳосил элементларини сақлаб қолиш ва мўл ҳосил тўплаш учун қулай шароит туғдиришини кўрсатаётир.

Сувдан тежаб-тергаб фойдаланишда суғориш техникасининг тўғри бўлиши ҳам анча аҳамиятга эга. Тупроқда нормал нам ва ҳаво режимини вужудга келтириш учун **август ойида ғўзани суғоришда эгатларни чуқур олиш керак. Бунда сувни тез ўтказадиган ўтлоқ ва бўзтупроқ ерларда ғўзани эгат ташлаб (эгат оралатиб) суғориш айниқса яхши натижа беради.** Эгат чуқур бўлганида тупроқ яхши намланиши билан бирга эгат пушталари юмшоқ ҳолда сақланади. Бу эса ўсимлик ҳаёти учун энг яхши шароит ҳисобланади.

Сув камчил бўлиб турган бу йилги шароитда қатор ораларини сифатли қилиб ишлаш айниқса муҳимдир. Ғўзанинг бўйи ўртачароқ, шунингдек ғўзаси ривожланишдан қолаётган участкаларда **август ойида қатор оралари камида бир ярим-икки марта комплекс ишланиши — культивация ва чопиқ қилиниши зарур.** Бу тадбир намни сақлашга, бегона ўтларни йўқотишга, ўсимликни озиқ моддалар билан таъминлашни яхшилаш учун тупроқдаги биологик фаолиятнинг кучайишига катта ёрдам беради. Август ойида қатор ораларини ишлашни суғориш билан тўғри боғлаб олиб боришга айниқса алоҳида эътибор бериш керак. Агар бу даврда суғорилган ер етилиб ўтиб кетгандан кейин ишланадиган бўлса, ғўзанинг илдизларига қаттиқ шикаст етказилиши турган гап.

Ғўзаси яхши ўсиб ривожланган туплар бир-бирига киришиб кетган участкаларда август ойида экинни бир-икки марта ўтоқ қилиб бегона ўтдан тозалаш керак.

Бу йилги шароитда ғўзаси ривожланиш жиҳатидан одатдагидан кечикаётган участкаларда августнинг дастлабки ўн кунлигида ўсимликни минерал ўғит ва гўнг билан озиқлантириш ҳам тавсия этилади.

Август ойида ғўзани қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан сақлашга ҳам алоҳида эътибор бериш зарур. Маълумки бу даврда ўргимчаккана, кўсак қурти ва бошқалар ҳосилга айниқса катта зарар етказиши мумкин. Шунинг учун далаларни мунтазам равишда кузатиб бориб, зараркунанда пайдо бўлган жойларни тезда дорилаш тадбирларини кўриш керак.

Август ойида ғўзани сифатли суғорайлик, қатор ораларини кунт билан ишлайлик, ўсимликни зараркунандалардан сақлаб қолиб, ҳар бир участкада мўл ҳосил тўплашга эришайлик.

А. ДУДКО,
СоюзНИХИ илмий ходими.

Мўл ҳосил нишоналари

Иш қизғин эди: бир гуруҳ қизлар кетмон билан ғўза қатор ораларини юмшатмоқдалар, ғўзани чопиқ, культивация қилаётган колхозчилар, моҳир механизаторларнинг бутун диққат-эътибори ишнинг сифатли бўлишига қаратилган.

Биз чопиқчи қизларга яқинлашдик. Бригада бошлиғи ўртоқ Баҳром Алибоев ҳам шу ерда экан. У бизга ўзининг иш тажрибалари, илғор колхозчилар, моҳир сувчилар ҳақида гапириб берди.

— Ғўзани эгат ташлаб суғориш бизнинг шароитда мўл ҳосил етиштиришнинг муҳим воситасидир, мен буни ўтган йили ўз тажрибамда синаб кўрганман. Бу йил колхозимизнинг бошқа бригадаларида ҳам ғўза эгат ташланиб суғорилмоқда, — бригадир шу гапларни айтар экан, мийиғида кулди-да, ғўзаларга тикилди. Унинг бу қарашидан «ёз бўйи қилган меҳнатимиз қандай натижалар бераётганлигини ғўзаларимизнинг ўзи айтиб турибди-ку» деган маънони англаб олиш қийин эмас эди.

Биз бирга да ғўзаларини диққат билан кузата бошладик. Ҳақиқатан ҳам ғўзалар серҳосил, ҳар тупида 10-12 тадан кўсак ва 20-23 тадан шона бор эди. Бригада аъзолари гектаридан 45 центнердан пахта топшириш тўғрисидаги ваъдаларини амалда бажариш учун ғўза парваришини ўз вақтида сифатли ўтказаётирлар. Маълум бўлишича, бу ерда ҳозирга қадар барча майдондаги ғўзалар 4 марта озиқлантирилиб, қондириб суғорилди, беш марта сифатли культивациядан чиқарилди.

— Биз, — дейди биргадир, — август ойида ҳам ғўза парваришини сусайтирмасдан, Октябрнинг 40 йиллиги кунигача олган социалистик мажбуриятимизни бажарш учун курашамиз.

Мўл ҳосил учун курашиб, ғўза парваришини қизғин давом эттираётган ва бу соҳада яхши натижаларга эришаётган бундай илғор бригадалар Янгийўл районидаги Свердлов номли колхоздагина эмас, балки райондаги Ленин номли, «XIX партсъезд» колхозларида ҳам бор.

Ҳ. ЖАЛОЛОВ,
Т. МУҲАМЕДОВ,
Т. ИБРОҲИМОВ,
Ҳ. БЕКМИРЗАЕВ.

☆

Дала ишлари янада қизғин тус олди

Далада ҳаёт қайнамоқда. Колхоз аъзолари августда ҳам ғўза парваришига зўр бериб, мўл ҳосил учун курашни қизғин давом эттирмоқдалар. Биз бригада бошлиғи ўртоқ Аслия Боққараевани эгатларга таралаётган сувни кўздан кечираётган бир пайтда учратдик.

— Шу кунларда ҳосилнинг тақдири кўп жиҳатдан сувчиларга боғлиқ эканлигини ҳисобга олиб, бу ишнинг сифатли бажарилишига алоҳида эътибор бермоқдамиз, — деди у. — Илғор сувчиларимиздан А. Алимов, Дўйсенов каби ўртоқлар ғўзаларни суғоришда кўпчиликка намуна бўлмоқдалар.

Ҳақиқатан ҳам бу ерда ғўзаларнинг қондириб суғорилаётганини кўрдик. Суғоришдан сўнг ер етилиши билан дарҳол культивация ва чопиқ ишлари бошлаб юборилар экан.

Бригада 100 гектар пахта майдонига эга. Ғўзалар ҳозирга қадар икки марта озиқлантирилиб, беш марта культивациядан чиқарилди. Бу ишларнинг барчаси ўз вақтида, агротехника қоидаларига риоя қилинган ҳолда ўтказилаётганлиги туфайли ғўзалар мўл ҳосилли бўлиб ўсмоқда. Бригада далаларини айланганимизда колхозчиларнинг меҳнати зойи кетмаганлигини, ғўза тупларидаги бўлиқ кўсаклар ва ҳосил шохларини кўриб завқландик. Азамат колхозчилар ана шу етиштирилган ҳосилнинг тўкилишига йўл қўймаслик, ҳосилга-ҳосил қўшишлик учун ишнинг суръатини кундан-кунга кучайтирмоқдалар.

Ғ. АЛИБОЕВ,
Чиноз районидаги Будённий номли колхоз.

Меҳнатсевар механизаторлар

Пахтадан мўл ҳосил етиштиришда областимизда шуҳрат қозонган Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзолари бу йил ҳам юксак мажбуриятларини шараф билан бажариш мақсадида ғўза парваришини кундан-кунга авж олдираётирлар. Бу соҳада МТС механизаторлари пахтакорларга яқиндан ёрдам бериб, ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Колхозда хизмат қилаётган Сон Харитон ва Илья Бухоров ўртоқлар бошлиқ трактор бригадаси механизаторлари мавсумда 8,5 минг гектар ердаги ғўзани сифатли культивация қилиб бериш учун аҳд қилган эдилар. Улар меҳнатни тўғри ташкил этиб, ўзаро мусобақа асосида ҳормай-толмай ишлаётганликлари, агрегатлардан унумли фойдаланаётганликлари туфайли ҳозир ана шу аҳдни бажариш арафасида турибдилар.

Ҳар иккала бригада шу кунгача 6,5 минг гектар ердаги ғўзани кўнгилдагидек культивациядан чиқарди. Айниқса, бригаданинг Мақсим Шояхмедов, Мамасоли Қорабоев ўртоқлар каби моҳир механизаторлари ҳар куни белгиланган нормани ошириб бажариб, бошқаларга ўрнак бўлаётирлар. Мусобақадош икки механизатор зиммага олинган мажбуриятларини ортиғи билан бажариб, 1200 гектардан ердаги ғўзани культивация қилдилар.

Пахтакорлар ўзлари билан ҳамкорликда ишлаётган, мўл ҳосил етиштириш ишига муносиб ҳисса қўшаётган М. Шояхмедов, М. Қорабоев, Қ. Хафизов, Р. Велиев каби меҳнатсевар механизаторлардан миннатдорлар.

3 миллион тоннага муносиб ҳисса қўшиш учун

Иброҳим ака Маматқулов 19 йилдан бери бригада бошлиғи бўлиб ишлайди. Тажрибакор пахта устаси бошлиқ бўлган Октябрь районидаги Охунбобоев номли колхознинг бу бригадасида ҳар йили ҳам пахтадан мўл ҳосил етиштирилади.

Бригада аъзолари бу йил 50 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан давлатга 32 центнердан «оқ олтин» топширишга аҳд қилганлар. Илғорлар бу юксак мажбуриятни ортиғи билан бажариш учун курашиб, июль ойи ичида барча майдондаги ғўзаларни 2,5 марта комплекс парваришдан чиқардилар. Бригада аъзолари Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «1957 йил август ойида ғўза парваришини ўтказиш ҳақида» деб чиқарган қарорини кенг муҳокама қилиб, дала ишлари суръатини янада кучайтириб юбордилар.

Бу ерда ғўзани тунда суғоришга алоҳида аҳамият берилаётир. Уста сувчилардан Абдужалил Абдурасулев ва унинг шогирди Аъзамжон Мамасодиқов ўртоқлар ҳар куни 2-2,5 гектар ердаги ғўзани суғормоқдалар.

Илғор чопиқчилардан Қ. Ўзбекова, Ҳ. Абдуназарова каби ўртоқлар ҳам кундалик нормани ортиғи билан бажармоқдалар. Натижада ғўзалар серҳосил бўлиб ривожланмоқда, ҳозир ҳар бир тупда 5-6 кўсак ва кўплаб шона бор.

Д. СОДИҚОВ.

Москвада, VI Жаҳон фестивалида

Ёшлар ва студентлар VI Жаҳон фестивалининг бугунги, тўртинчи куни цирк санъати байрами билан нишонланди. Фестиваль очилган кундаги каби бугун ҳам юз минглаб москваликлар Қрим кўпригидан тортиб Маяковский майдонигача Садовое кольцо тротуарларида ва сўнгра Горький кўчаси бўйлаб Ленинград тош йўли томон «Динамо» стадионигача тўпланиб турдилар. Улар ёшлик, тинчлик ва дўстлик байрами программасининг бир қисми бўлган улуғвор цирк кавалькадасини томоша қилиш учун келдилар.

Фестивалнинг цирк кавалькадаси колоннаси М. Горький номидаги Марказий маданият ва истироҳат паркидан жўнаб кетди. Цирк байрамини ифодаловчи машина олдинда борди. Духовой оркестр тушган безатилган автомобиль унинг кетидан юрди. Артистлар тушган машиналар кетма-кет боради. Уларнинг ҳар бири байрам тусида безатилган, ажойиб чиройлик суратлар туширилган.

Машиналар юриб борган бир вақтда артистлар хилма-хил цирк программасини кўрсатдилар. Колонна узоқ масофага чўзилиб кетиб, худди каттакон бир цирк Москванинг қоқ ўртасида ўз чодирини жойлаштирганга ўхшайди.

Цирк кавалькадаси Маяковский майдонига яқинлашиб келади, томоша давом этади. Ҳозиргина акробатларнинг маҳоратини завқланиб қараган томошабинлар музика эксцентрикларига, иккита айиқни ўргатувчига қарсак чаладилар. Газарян раҳбарлигидаги акробатлар шарлар устида машқ қилганларида ўзларини худди цирк майдонидагидек ҳис қиладилар.

Цирк кавалькадасини ташкил этган элликдан ортиқ автомашина Зубов, Смоленск, Восстание майдонлари орқали ўтиб, Горький кўчасига борадиган жонли коридорга кириб келди. Бу ерда кавалькадага чавандозлар, бир группа артистлар ва ўргатилган ҳайвонлар қўшилади. Совет томошабинлари Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Алибек Кантемиров раҳбарлигидаги чаққон осетин чавандозларини яхши биладилар. Чавандозлар энг мураккаб от спорти машқларини ижро этдилар. Осетин чавандозлари кетидан Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист Хўжабоев раҳбарлигидаги туркман чавандозлари ўтдилар.

В. Л. Дуров номидаги бурчакнинг ўргатилган ҳайвонлари — шимол бўғулари, Шотландия, този отлари, жайра, маймунлар ва бошқа ҳайвонларнинг юриши кўп қизиқиш туғдирди.

«Динамо» стадионида бу юришга гул солинган катта сават кўтариб борувчи туя қўшилди. Ҳайвонлар колоннасининг охирида ҳиндистонлик фил Пунчи ҳам борди. Бу филни энг ёш ўргатувчилардан — Андрюша ва Тоник — ҳайвонлар ўргатувчи Ставор Карелининг болалари бошлаб бордилар.

«Динамо» стадионида катта цирк томошалари бўлди.

* * *

Москва стадионларида ва спорт майдонларида бугун фестивалнинг спорт мусобақалари давом этди. Баскетболчилар Сокольникидаги «Буревестник» стадионида ўйнадилар. Москва шаҳар сузиш бассейнида мусобақалар бошланди. Бу бассейн фестивалга атаб қурилган ва энг яхши бассейнлардан биридир. Сузувчиларнинг мусобақаси натижасида мисрлик спортчилар Яхё Аҳмад Зейн (эркин усулда 100 метр) ва Самир Амил Дагер (чалқанчасига 100 метр) финалга чиқдилар. Уларнинг биринчиси ўша куни энг яхши натижага эришди— бу масофани 1 минут 04 секунд ичида сузиб ўтди. Қизларга шу масофада «брасс» усулида сузиш учун старт берилди. Ирина Смирнова (СССР) бу масофани 1 минут 28,2 секунд ичида сузиб ўтиб, ғолиб чиқди.

Фестиваль қатнашчиларидан юзлаб киши шу кунларда фестивалнинг спорт значокларига эга бўлдилар. Сокольники ва Лефортовода, Лужникида ва Москва Давлат университетининг спорт майдончаларида эрталабдан кечгача спорт билан эндигина шуғуллана бошлаганлар ўз кучларини синадилар. Голландиялик йигит ва қизлар ўзига хос рекорд қўйдилар. Уларнинг делегацияси аъзоларининг ярмига яқини фестивалнинг спорт значогига норма топширди.

Москва Давлат университетининг акт залида яна халқаро студентлар клубининг аъзолари тўпланди. Жаҳондаги кўп мамлакатларнинг ҳаваскорлар коллективлари ўз кучларини бирлаштириб қўйган концерти уларнинг эътиборини жалб этди. Анатолий Борхин раҳбарлигидаги Ленинград эстрада оркестри, Чили ашулачилар ансамбли, Ғарбий Африка вакилларидан иборат негрлар ансамбли, Венгрия комсомолининг эстрада оркестри, Испания, Сурия ва бошқа мамлакатлардан келган ёш музикачилар катта ва хилма-хил программа кўрсатдилар.

Америкалик йигит ва қизларнинг катта бир группаси бутун Хитой делегациясини меҳмонга чақирди. Бу учрашув Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасидаги биноларнинг бирида ўтказилди.

Америкалик йигит меҳмонларга мурожаат этиб, бундай деди:

— Биз Хитой ёшларининг вакиллари билан учрашувимиздан хурсандмиз. АҚШ халқи хитой халқини ўзининг дўсти деб билади.

Хитой ёшларининг вакили мезмонларнинг табригига жавобан ташаккур айтиб, америкалик дўстлар яқин кунларда Хитой делегациясининг меҳмони бўлади, деб умид билдирди.

Тез орада столлар теварагида ҳар хил тўгараклар пайдо бўлиб, қизғин суҳбатлар бошланди. Шундан кейин шу ернинг ўзида концерт бошланди. Дастлаб хитойлик қизлар бир неча қўшиқ айтдилар, миллий чолғу асбоблари кичик оркестри уларга жўр қилди. Америкаликлар бунга жавобан ўз джазларини кўрсатдилар. Америкаликлар ва хитойларнинг бирлашган джаз ташкил қилганликларида хушчақчақлик энг юқори нуқтасига етди.

Бу учрашувда астойдил ва самимий гаплар, қизғин қўл қисишлар ва қучоқлашувлар кўп бўлди.

31 июль. (ТАСС).

* * *

Ажойиб ёшлик байрами давом этмоқда, порламоқда. Фестивалнинг тўртинчи куни, 31 июлда жуда кўп ёшлар делегациялари ўз халқларининг санъатини кўрсатди. Польшанинг йигит ва қизлари хилма-хил программа тайёрладилар, бу программада жуда машҳур бўлган «Шленок» ашула ва рақс ансамблига катта ўрин берилган. Бу ансамбль репертуари Польшанинг энг йирик саноат райони — Силезия халқ ижодкорлиги асарларидан иборат. Польша ёшларининг 31 июлда П. И. Чайковский номидаги концерт залида бўлган тантанали бадиий кечасида Гданьскнинг «Бим-Бом» сатирик театри, Варшава-Восток темир йўл узелида ишловчи ёшларнинг рақс ансамбли ва бошқа коллективлар ўз маҳоратларини намойиш қилдилар.

Югославия, Германия Федератив Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикасининг ёш артистлари ва бадиий ҳаваскорлик қатнашчилари Москванинг йирик театрлари биноларида — Большой театр филиалида, Марказий болалар театрида ва Евг. Вахтангов номли театрда тантанали миллий программаларини кўрсатдилар. Москваликлар ва фестиваль қатнашчилари Венгриянинг, Буюк Британия, Италия, Хитой, ГДР, Мўғулистон ва бошқа кўпгина мамлакатларнинг ёшларини самимий кутиб олдилар.

Ливенштейн-Манковец драма театри (Буюк Британия) драматург Жон Осборннинг «Ғазаб билан қайрилиб қара!» спектаклини кўрсатди. Бу асар ҳозирги замон инглиз йигитлари ва қизларининг турмушини ҳикоя қилади. Москваликлар ва чет эллик меҳмонлар Польша, Чехословакия, Англия қўғирчоқ театрларининг спектаклларини ҳам томоша қилдилар.

1 августда ҳуқуқ ўрганувчи студентларнинг халқаро семинари бошланди. Семинар ўнларча мамлакат ёшларининг вакиллари ўртасида зўр қизиқиш туғдирди. Семинар бошланишигача Ленинские Горидаги Москва университетининг энг катта аудиторияси кишилар билан лиқ тўлган эди.

Ҳуқуқ ўрганувчи студентлар халқаро семинарининг биринчи куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставида қайд қилинган халқаро ҳуқуқ принципларини муҳокама қилишга бағишланди. Бу ҳақда машҳур халқаро ҳуқуқ мутахассиси, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг мақсад ва принципларини ишлаб чиқувчи комиссияда Совет Иттифоқи вакили, Москва Давлат университетининг профессори С. Б. Крилов доклад қилди.

Шундан кейин дискуссия бошланди.

(ТАСС).

Москва. Болгария ва Қора Африкали дўстлар.

АХБОРОТ

Югославияда алюминий саноати корхоналарини қуриш соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисида 1956 йил 1 августда СССР Ҳукумати, Германия Демократик Республикаси Ҳукумати ва Югославия Федератив Халқ Республикаси Ҳукумати ўртасида тузилган Битимга мувофиқ Томонларнинг ўз зиммаларига олган мажбуриятларини бажариш муддатларини аниқлаш учун кейинги вақтда Москвада Совет Иттифоқи, Германия Демократик Республикаси ва Югославия Федератив Халқ Республикаси вакиллари ўртасида музокаралар олиб борилди.

Бир-бирларини тушуниш руҳида ўтган музокаралар ва иқтисодий муносабатларни янада мустаҳкамлаш истаги натижасида аҳдлашувчи Томонлар ўртасида Протокол имзоланди.

Аҳдлашувчи Томонлардан ҳар бирининг яқин йилларга мўлжалланган капитал қурилиш планларида баъзи ўзгартишлар бўлганлигини назарга олиб, Протоколда йилига 50 минг тонна алюминий ишлаб чиқарадиган биринчи навбат алюминий заводи қурилиши 1964 йилда тугалланади, деб белгиланди.

Шунингдек Протоколда Югославия томони мазкур Битимга мувофиқ ўзига берилган кредитнинг бир қисмидан алюминий саноати корхоналари қуриш билан боғлиқ бўлган тайёргарлик ишларини маблағ билан таъминлаш учун 1958-1959 йилларда фойдалана олади, деб кўзда тутилади.

1956 йил 12 январда тузилган Совет-Югославия Битимига мувофиқ Югославия томонидан СССР билан ҳамкорликда қуриладиган саноат корхоналари учун совет ташкилотларининг проект ишларини бажаришлари ва ускуналар ҳамда материаллар етказиб беришлари муддатларини аниқлаш масаласи юзасидан ҳам Совет Иттифоқи ва Югославия Федератив Халқ Республикаси вакиллари ўртасида музокаралар олиб борилди.

Мазкур корхоналар учун проектлаш ишларини бажариш ҳамда ускуна ва материаллар етказиб беришнинг музокаралар натижасида аниқланган муддатлари 1956 йил 12 январдаги Совет-Югославия битимига илова қилинган махсус протоколда қайд қилинган. Бу протоколда, жумладан, совет ташкилотлари 1958-60 йилларда азот-ўғит заводи учун ҳамда 1961-63 йилларда суперфосфат заводи учун ускуна ва материаллар етказиб берадилар, деб кўзда тутилади. (ТАСС).

М. А. Суслов ва О. В. Куусинен Миср жамоат арбоблари Лутфий Алҳоли ва Ҳасан Фуодни қабул қилдилар

Шу йил 1 августда КПСС Марказий Комитетининг секретарлари М. А. Суслов ва О. В. Куусинен ўртоқлар тинчликни ҳимоя қилувчи Совет комитетининг таклифига мувофиқ СССРда турган Миср жамоат арбоблари, тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг актив қатнашчилари Лутфий Алҳоли ва Ҳасан Фуодни қабул қилдилар.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбатда М. А. Суслов ва О. В. Куусинен Миср жамоат арбобларини қизиқтирган масалаларга жавоб бердилар.

Суҳбат вақтида тинчликни ҳимоя қилувчи Совет комитетининг масъул секретари М. И. Котов ҳозир бўлди.

ХИТОЙ ХАЛҚ ОЗОДЛИК АРМИЯСИНИНГ ШОНЛИ ЮБИЛЕЙИ

ПЕКИН, 1 август. (ТАСС). Бугун бутун Хитой муҳим кунни — ўзининг Халқ озодлик армиясининг 30 йиллигини нишонламоқда. Хитой Халқ озодлик армияси Хитой Коммунистик партиясининг раҳбарлиги остида шонли жанговар йўл босиб ўтди ва ҳозирги вақтда халқ республикасининг чегараларини хушёрлик билан қўриқлаб турибди.

Газеталар юбилейни кенг ёритмоқдалар. Сунь Ят-сен номидаги паркда кеча бўлган тантаналар тўғрисидаги ҳисоботлар, хотиралар, очерк ва мақолалар, жуда кўп табрик телеграммалари эълон қилинмоқда.

«Жэньминьжибао» газетасининг бош мақоласида бугун таъкидланадики, Коммунистик партиянинг доимий ғамхўрлиги туфайлигина Хитой халқ озодлик армияси ҳозирги замон типидаги армия бўлиб чиниқди.

Касаба союзлари Умум Хитой федерациясининг органи «Гуаньминьжибао» газетаси ўз халқ армиясининг жангчиларига қизғин салом йўллайди.

«Бутун мамлакатнинг ишчилари ва хизматчилари, — деб ёзади газета, — сизларни ватаннинг, Хитой халқининг ва ишчилар синфининг ифтихори деб ҳисоблайдилар. Сизлар биз учун ҳамиша намуна бўласизлар. Бизлар ўз меҳнатимиз билан чин юракдан сизларни қўллаб-қувватлаймиз ҳамда бирлигимизни мустаҳкамлай бориб, ватанимизнинг посбони, унинг қурилиш посбони бўламиз».

«Гуаньминьжибао» газетаси ўз мақоласида такидлайдики, Хитой тинчлик ва фаровонлик йўлидан бораётган, Халқ озодлик армиясининг қуролли кучлари хавфсизликни муҳофаза қилиб турган ҳозирги пайтда Хитой халқи ўзининг Хитой Коммунистик партияси раҳбарлиги остида социализм ва янги ҳаёт йўлидан янада олға қараб ҳаракат қилишига жуда қаттиқ ишонгандир. Бунга тўсқинлик қилаоладиган ҳеч қандай куч йўқ.

Руминия билан СССР ўртасидаги чегара сувлари режими тўғрисида битим тузилди

БУХАРЕСТ, 1 август. (ТАСС). Бу ерда Руминия Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасидаги чегара сувлари режими тўғрисида битим имзоланди.

Битим ҳар иккала мамлакатнинг манфаати йўлида чегара дарёлари ва каналларининг сув режимини тўғри тартибга солиш ва улардан фойдаланиш масалаларида мустаҳкам ҳамкорликни кўзда тутади.

ЧЕТ ЭЛЛИК ВА МОСКВА АТРОФИ ШАХТЁРЛАРИНИНГ ҚАРДОШЛИК УЧРАШУВИ

СТАЛИНОГОРСК, 1 август. (ТАСС). Сталиногорск байроқлар ва VI Жаҳон фестивали қатнашчиларини табрикловчи сўзлар ёзилган транспарантлар билан безатилди. Москва атрофидаги шахтёрлар шаҳрининг ўн минглаб аҳолиси 23 мамлакат вакиллари бўлган чет эллик ёш кончилар билан учрашмоқ учун Совет майдонига келдилар. Майдонда меҳмонлар пайдо бўлганида овация бошланади.

Бу ерда бўлган митингда Цейлонлик шахтёр Дисеневиратнер ва инглиз Билл Мор сўзладилар. Улар чет эллик ёш кончиларнинг биргаликда тинчлик учун кураш олиб бориш учун ўзларининг совет касбдошлари билан яқиндан танишишга қизғин истак билдирдилар.

Меҳмонлар шахталарни кўздан кечирдилар, лава ва забойларда бўлдилар, янги совет техникаси билан танишдилар. Улар шахтёрлар посёлкасида ёш кончиларнинг ётоқхоналарига ва квартираларига, клубларига бордилар. Москва атрофидаги шахтёрлар ҳамма ерда ҳам меҳмонларни самимий, қардошларча кутиб олдилар.

Совет ва чет эллик кончиларнинг учрашуви уларнинг тинчлик учун ва халқлар ўртасида дўстлик учун кураш олиб боришга қатъий қарор берганликларини кўрсатди.

ФЕСТИВАЛЬ ХРОНИКАСИ

✦Бугун Москва университетининг аудиториясида СССР, Англия, Франция, Австралия ва бошқа кўп мамлакатлар ёш математикларининг учрашуви бўлди. Бу учрашув Халқаро студентлар клуби томонидан ташкил этилди. Учрашувнинг расмий қисмидан кейин университетнинг кулуарларида ҳозирги замон математика фанининг энг муҳим проблемалари юзасидан узоқ вақт мунозаралар бўлди.

✦Бугун фестиваль қатнашчилари бўлган Италия, Франция Чехословакия, Германия Демократик Республикаси, Финляндия, Венгрия, Болгария ва Мўғулистон Халқ Республикаси пойафзал ва кўн саноатининг ходимлари Москвадаги «Парижская коммуна» фабрикаси пойафзалчиларининг меҳмони бўлдилар. Меҳмонлар фабриканинг цехларини кўздан кечирдилар, корхона раҳбарлари, ишчилар билан суҳбатлашдилар, ишлаб чиқаришни ташкил этиш, кадрларнинг техника таълими, меҳнатга ҳақ тўлаш системаси билан қизиқдилар. Фабрика ҳовлисида митинг бўлди. Сўнгра меҳмонлар ва фабрика ишчилари теплоходда Москва дарёси бўйлаб саёҳат қилдилар.

1 август (ТАСС).

Редактор ўринбосари М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) — 3, 4/VIII да янги спектакль **Айтсам тилим куяди, айтмасам дилим.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/VIII да **Севилья сартароши,** 4/VIII да **Евгений Онегин.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 3/VIII да **Тоҳир ва Зуҳра,** 4/VIII да **Равшан ва Зулҳумор,** 5/VIII да Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида — **Катта концерт.** Ўзбекистон ССР халқ артистлари, хизмат кўрсатган артистлар ва солистлар қатнашади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

НАВОИЙ номли (қишки) — кеч соат 7 гача **Чол Ибн Хаттоб,** кеч 8 ярим ва 10-20 минутда **Сиҳрли най.**

«ЕШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун **Излар қолади,** кундуз 3-40 минутда **Чол Ибн Хаттоб.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Излар қолади** ва **Чол Ибн Хаттоб.**

«САЛЮТ» — **Бир қизни учратдим.**

«ХИВА» — **У бўлмаса, бу бўлур** (Мешеди Ибод).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА
ТЕЗ КУНДА
Улуғ Октябрнинг 40-йиллигига бағишланган
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
З. Фатхуллин ва **Ш. Саъдулла** асари. **С. Бобоев** музикаси
ВАТАН ИШҚИ
4 пардали музикали драма.
Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Раззоқ Ҳамроев,** дирижёрлар — **Н. М. Гинзбург. Х. Раҳимов. Г. Тожиев,** рассом — **Г. А. Визель,** балетмейстерлар — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Р. Каримова** ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **Е. Н. Барановский.**

ТЕЗ КУНДА
СТАЛИН НОМЛИ ПАРКДА
МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ЕЗГИ БИНОСИ ОЧИЛАДИ
(«Зелёний» театр)
Эълонларни кузатиб борингиз.

Киёмиддин ХОДИМ, афғон ёзувчиси.

Инсон тақдири

(ҲИКОЯ)

Мен меҳмон бўлиб келган уйнинг эгаси — дўстим менга ёстиқ узатар экан, шундай деди:

— Дўстим ёнбошла, яхши истироҳат қилиб, вақтингни хурсандчилик билан ўтказ, мен сенга бир ҳикоя айтиб бераман.

Ҳа, меҳмон кутишдаги қийин ва муҳим масала унга тайёрланадиган овқат ёки моддий чиқимдагина эмас, балки бу масаланинг муҳим томони меҳмоннинг кўнглини топиб, уни хурсанд қила олишда. Меҳмоннинг вақти хуш ўтмоғи лозим. Агар у, аҳён-аҳёнда ғамгин ҳолатда кўриниб қолса, унинг ғамини йўқотишга ҳаракат қилиш керак, албатта.

Мени меҳмон қилаётган дўстим бу нарсаларнинг сирини яхши биларди. Шунинг учун ҳам унинг хоҳишига кўра ёнбошладим-да, чироқнинг заъфарон нурида хушчақчақ чеҳрасига диққат билан боқдим. У ўзининг ҳикоясини шундай деб бошлади.

— Дунё ажиб бир дунё экан! Инсон нима арни хоҳлайдию, қандай акс ҳодисалар рўй беради. Сенга ҳикоя қилиб бермоқчи бўлганим оддий қиссагина эмас, балки бир саргузаштдир. Мен эшитганларимдан эмас, кўрганларимдан ажиб бир ҳодисани ҳикоя қилмоқчиман. Буни сен диққат билан тингла. Чунки у кишини ҳаяжонлантиради.

Бошланғич мактабни битириб, ўрта мактабга кирган чоғимда айрим синфдошларим билан жуда аҳил эдик. Бизнинг бу дўстлигимиз фақат мактабдагина бўлмасдан, ундан ташқари ерларда ҳам давом этарди.

Ўрта мактабни тугатганимиздан кейин биз ҳар ёққа тарқалишиб кетдик. Ҳаммамиз ҳам ҳаётнинг аччиқ-чучигини тотий бошладик. Кўп йиллардан бери кўрмаган бу дўстлардан бирини бундан икки йил илгари учратиб қолдим. У мени кўргач, қучоқлашиб кўришди ва жуда самимийлик билан ҳол-аҳвол сўрашдик. Мен ундан шу вақтгача қаерда бўлганлиги, қандай ишлар қилганлиги, нима учун мени ўз аҳволидан воқиф қилмаганлиги, ва ниҳоят, ҳозирги вақтда қаерда хизмат ўтаётганини сўрадим.

У менга «Хайрият сени соғ-саломат кўрдим, қайтиб учрашганимиздан жуда хурсандман. Ҳозир бу гапларни хотиржам гаплашишнинг ўрни эмас, умид қиламанки, яна учрашиб қоламиз» деган жавоб қайтарди.

Кўчада узоқ вақт туришни муносиб кўрмай, бир-биримиз билан хайрлашдик. Бир неча кун ўтгач, дўстим келди-да, ҳол-аҳвол сўрашиб бўлгандан кейин «эртага — жума куни меникида қалимий дўстлардан ўнга яқин киши бўлади. Албатта бориб меҳмон бўл» деди.

Мен унинг таклифини қабул қилиб, боришга ваъда бердим. Эртаси куни файтун келди. Унинг ичида икки киши ўтирган эди. Мен ҳам файтунга чиқдим-да, бирга жўнаб кетдик.

Дўстим ўз уйи олдида бизларни интизор бўлиб кутиб турган экан. У бизни мезбон одатича кутиб олди-да, йўл бошлаб ичкарига олиб кирди.

Биз юқорига чиқиб ўтирдик. Баъзи дўстлар келишган экан, баъзилари бироз вақт ўтгач келишди. Биз анчагина ҳазиллашиб кулишиб олганимиздан кейин дўстлар иккита-иккита, учта-учта бўлишиб шахмат, карта ва шунга ўхшаш ўйинлар билан машғул бўлган ҳолда, бир-бирлари билан суҳбатлаша бошлашди. Ҳар ким ўзича вақт ўтказарди. Мен бўлсам хаёл сурардим. Уйнинг чиройи ва безакларини назардан ўтказардим. Икки қаватли хонадан иборат бу уйларга яраша каттакон саҳн ҳам бор эди. Йўлакнинг икки ёнида ариқ шилдираб оқиб турибди. Ўртадаги кўмкўк майса ўтлоқ чиройлилиги билан кишини ўзига жалб этади. Ариқчалар атрофига рангба-ранг гуллар экилган. Майин шабада бу гулларнинг хушбўй ҳидини ҳар томонга таратиб турарди. Хоналарнинг ҳаммаси кўз қамаштирадиган чиройли гиламлар билан қопланган. Юқори токчаларга қатор қилиб хитой чинниларини териб қўйилган. Уй эшигида қимматбаҳо ҳошияли парда осиғлиқ турарди.

Бу хонадондаги барча хизматчиларнинг ҳам эгниларидаги либослари таъриф қиладиган даражада қимматбаҳо кийимлар эди.

Бир вақт юқорида айтиб ўтганимиз уй жиҳозларига муносиб жуда мазали овқатлар келтиришди. Бизлар зўр иштаҳа билан овқатландик.

Уйдаги қимматбаҳо буюмлар ва турли-туман нозу-неъматларни кўриб, уй эгаси — дўстимизнинг ҳар соҳада ҳам омади келган, бахтли киши, деган фикрга келдик. Худо унга шунчалик меҳрибонлик кўрсатиб, ҳисобсиз нози-неъматлар бағишлабди. Менинг хаёлимга бу бир камбағал кишининг ўғли эди-ку, деган фикр келди. Шунча мол-мулкларни қаердан топган экан? — деган савол ҳам пайдо бўлди.

Шундай қилиб, биз вақтни пешингача хушчақчақлик ва иштиёқ билан ўтказдик. Туш пайтида эса боғ томонга чиқдик. У ерда биз роҳатланиб истироҳат қилдик. Аммо куни бўйи менинг хаёлимни бир фикр чулғарди: «Бизнинг бу дўстимиз шунчалик давлатманд, ҳар бир нарсада тўкислигига қарамай, чеҳрасидан биз ўйлаган даражада хурсандлик аломати кўринмасди. У биз билан қўшилиб кулар ва ҳазилларимизга аралашардию, аммо унинг кулгусида қандайдир нохушлик сезилиб турарди. Унинг лабларида кулгу бўлишига қарамай, гапларида ҳижолатлик аломатлари бор эди. Кўнгли нотинч, хаёли паришон. Ҳатто у менга, ўзи шу ерда ўтирган бўлса ҳам хаёли узоқ-узоқларга кетиб қолгандек туюларди.

Вақт кечга оғиб офтобнинг заррин нурлари сўна бошлади. Аста-секин қоронғулик тушди. Куни бўйи сайраб чарчаган қушларнинг овози тина бошлади. Улар бирин-кетин ўз уйқу жойларига тўпланишди. Шу билан кундузги ғовур-ғувур ҳам тинди. Коинот секин-аста жим-житлик, қоронғулик, сирлилик либосига бурканди.

Дўстимиз меҳмонлар орасидан ташқарига чиқиб, бир ерга омонат ўтирган ҳолда чуқур хаёлга чўмди. Мен ҳам секингина ўрнимдан турдим-да, унинг ёнига бориб, гап қотдим:

— Дўстим. Ташқи қиёфангдан кўнглинг нотинч эканлиги сезилиб турибди. Худо сенга шунча давлат, нози-неъмат берган бўлсаю, сен шунчалик паришон ва ғамгин бўлсанг. Бунинг сабаби нима?

У менинг бу гапларимни эшитдию, кўзларидан беихтиёр баҳор ёмғири сингари ёш тўкила бошлади.

Мен унинг бу ҳолатини кўриб, бир томондан, дўстлик туфайли юрагим ачиди, иккинчи томондан бўлса, бу ишнинг сабаби нимада эканлигини билиш иштиёқи кучайди. Мен диққат билан унинг бироз тинчланишини кутиб турдим-да, кейин яна сўрадим.

У кўз ёшларини артар экан, менга ҳикоя қилди:

— Бу то шу кунгача бир нечагина кишининг ўртасида махфий ҳолда келаётган ажойиб бир сир. Энди бу сир маълум доирадан чиқиб, ўзгаларга ошкор бўлади. Сенинг менга нисбатан ғамхўр эканлигингдан хабардорман. Шунинг учун ҳам ўз юрак сиримни сенинг олдингда очмоқчиман.

Биз ўқишни тугатганимиздан кейин мен аввал секретар, сўнгра иш бошқарувчи лавозимига тайинландим. Шу тарзда бўлим бошлиғи ва ҳоказолар бўлиб, бир неча лавозимни босиб ўтдим. Бора-бора ҳокимлик даражасига эришдим. Бу давр ичида мен молия статистик ишларини ҳам олиб бордим, кўп жойларга саёҳат ҳам қилдим. Кўп ажойиботларни кўриб, анча нарсаларни ўз тажрибамдан ўтказдим. Мен ўз нафосатим туфайли кўп хонадонларни хонавайрон қилиб юбордим. Сўнг ишдан истеъфо бердим.

Шу уй, шу боғ, шу мулкларни сотиб олдим. Камбағаллик ва муҳтожликдан шу даражага келиб етдим. Охири менда ўз табиатим ва ўз дидимга тўғри келадиган бир қизга уйланиш орзуси пайдо бўлди. Бу иш ҳам муваффақиятли чиқди. Охири мен бир давлатманд хонадоннинг чиройлик қизига уйланадиган бўлдим. Шундан кейин иштиёқ билан турли нарсалар олиб, уйни безатдим. Аммо қара, инсон нималарни ўйлайдию, тақдир кишини қандай кунларга солади.

У ҳўнграб юборди. Мен жон ҳолатда: «Келин вафот этдими?», — деб сўрадим. У оҳистагина «йўқ» деб жавоб берди.

«Бўлмаса шунчалик хафагарчиликнинг боиси нима?», —деб сўрадим.

У чуқур нафас олиб жавоб берди: «Мен бу сирни шу вақтгача ҳеч кимга айтган эмасман. Буни фақат ўзинг билу, бошқага айтма, илтимос қиламан».

У яна ҳикоя қилишда давом этди. «Тўй кунини тайинладик. Албатта кишиларга берган озорим туфайли бўлса керак, келин тушган тахтиравон[1] келишдан бир кун илгари менинг баданимда қичима-қўтир пайдо бўлди. Мен аввал унга аҳамият бермадим. Тўй ўтди. Биринчи куниёқ унинг устига яна қандайдир шиш пайдо бўлди. Бу касал кундан-кунга зўрая борди. Кўрсатмаган табибим қолмади. Ҳатто мамлакат ташқарисидаги табибларга ҳам қаратдим. Аммо ҳеч бир наф бўлмади.

Ҳозир кишилар кўзига ҳар нарсага эгадек туюламан. Лекин ҳақиқатга келганда ҳечнарсасизман. Чунки соғлиқ деган нарса кишининг биринчи бойлиги экан. Мен бу нарсани кишиларга берган озорим туфайли орттирдим. Мана. менинг «бахтсизлик сирим» шундан иборат».

Унинг охирги сўзлари кўз ёшлари билан қўшилиб кетди.

Пушту (афғон) тилидан **А. ҒАНИЕВ.** ва **М. АЛИЕВ** таржимаси.

[1]). Тахтиравон — афғонларнинг урф-одатлари бўйича келинни тахтиравонда олиб кетадилар.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132. Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими — 135. Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р. 03889. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. № 1859.